

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο μικρός πρίγκιπας» σε παιχνίδια δημιουργικής γραφής για
παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας**

**«The little prince» in creative writing games for children
preschool and first year of primary school**

Φοιτήτρια: Μουράτογλου Ιωάννα

ΑΕΜ: 3756

Επόπτρια: κ. Βακάλη Άννα

Β' Βαθμολογητής: κ. Κωτόπουλος Τριαντάφυλλος

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Περίληψη	5
Abstract.....	6
Εισαγωγή.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ	9
1.1 Ο ορισμός του παιχνιδιού	9
1.2 Παιχνίδι και νηπιαγωγείο	10
1.3 Παιχνίδι και μάθηση	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ	15
2.1 Ορισμός της λογοτεχνίας.....	15
2.2. Λογοτεχνία και νηπιαγωγείο.....	17
2.3 Λογοτεχνία και παιχνίδι	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	23
3.1 Ορισμός Δημιουργικής Γραφής.....	23
3.2 Η Δημιουργική Γραφή στην προσχολική ηλικία	25
3.3 Δημιουργική Γραφή και λογοτεχνία	28
3.4 Ο παιγνιώδης χαρακτήρας της Δημιουργικής Γραφής.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ	34
4.2 Ο συγγραφέας	34
4.1 Το βιβλίο	35
4.3 Οι συμβολισμοί του βιβλίου	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ	40
5.1 Εκπαιδευτική πρόταση	40
5.2 Παιχνίδι 1: Taboo.....	41
5.3 Παιχνίδι 2: 5 secondchallenge/ Σε 5 δευτερόλεπτα πες μας... ..	44
5.4 Παιχνίδι 3: Τηλεπαιχνίδι	47
5.5 Παιχνίδι 4: Μάντεψε ποιος.....	49
5.6 Παιχνίδι 5: Παραμυθοκάρτες.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	52
6.1 Συμπεράσματα	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στην επόπτρια καθηγήτρια, κυρία Άννα Βακάλη για την πολύτιμη βοήθεια της καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου αλλά και κατά την συγγραφή της παρούσας εργασίας και στον Β' βαθμολογητή κύριο Τριαντάφυλλο Κωτόπουλο για τον πολύτιμο χρόνο που θα αφιερώσει για να διαβάσει την παρούσα εργασία. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ενθάρρυνση και την συμπαράσταση τους από την αρχή μέχρι το τέλος των σπουδών μου.

Αφιερωμένο στους,

Κωνσταντίνα Καραμήτσου και
Ιωσήφ Μουράτογλου (στην μνήμη τους)

Που πίστεψαν σε μένα πριν απ' όλους.

Περίληψη

Η αξία του παιχνιδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα δεν είναι μόνο αναγνωρισμένη, αλλά και απαραίτητη. Είναι αποδεδειγμένο πως ο παιγνιώδης χαρακτήρας που δίνεται στην διαδικασία μάθησης, συμβάλλει σημαντικά στην καλύτερη και πιο ενδιαφέρουσα για τα παιδιά, προσέγγιση της γνώσης. Παράλληλα, η Δημιουργική Γραφή σαν όρος αφορά την απαλλαγή από αυστηρούς λογοτεχνικούς κανόνες δίνοντας έμφαση στην βιωματική μάθηση, κοινό χαρακτηριστικό με τα παιχνίδια. Στην διαδικασία αυτή απελευθερώνεται η δημιουργικότητα και η φαντασία μέσα σε ελεύθερα πλαίσια, απαλλαγμένα από συγκεκριμένες διαδικασίες. Τα παιχνίδια Δημιουργικής Γραφής αποτελούν ένα μέσο μάθησης και ελεύθερης έκφρασης των παιδιών, προσεγγίζοντας πολλές φορές με αυτόν τον τρόπο και λογοτεχνικά κείμενα. Σχετικά με αυτά, η Δημιουργική Γραφή συμβάλλει στην ενίσχυση ενός διαφορετικού τρόπου προσέγγισης της λογοτεχνίας, ο οποίος απομακρύνεται από τα παραδοσιακά πλαίσια του σχολείου και του τυπικού – φιλολογικού σχολιασμού και εστιάζει στην ενθάρρυνση έκφρασης προσωπικών βιωμάτων των παιδιών. Ο τρόπος αυτός συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση ενδιαφέροντος των παιδιών προς την λογοτεχνία και την συγγραφή. Η παρούσα εργασία πραγματεύεται παιχνίδια Δημιουργικής Γραφής με θέμα τον «Μικρό Πρίγκιπα» για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Σκοπός της είναι να παρουσιάσει την σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στο παιχνίδι και την Δημιουργική Γραφή, υπό το πρίσμα της λογοτεχνίας και συγκεκριμένα της ιστορίας του μικρού πρίγκιπα. Επιπλέον, εξετάζεται η σημαντικότητα του παιχνιδιού στην μάθηση, ο ρόλος της λογοτεχνίας στο νηπιαγωγείο αλλά και η συσχέτιση αυτών με την Δημιουργική Γραφή. Τέλος, προτείνονται παιχνίδια που σχεδιάστηκαν και συμβάλλουν στην επίτευξη στόχων Δημιουργικής Γραφής. Τα συγκεκριμένα παιχνίδια μπορούν να αξιοποιηθούν από νηπιαγωγούς και δασκάλους καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής περιόδου.

Λέξεις κλειδιά: παιχνίδι, Δημιουργική Γραφή, λογοτεχνία, Μικρός Πρίγκιπας

Abstract

The value of the game in the educational process from antiquity until today is not only recognized, but also necessary. It is proven that the playful character given to the learning process, contributes significantly to the best and most interesting for children, approach to knowledge. At the same time, Creative Scripture as a term refers to the exemption from strict literary rules, emphasizing experiential learning, a common feature with games. In this process, creativity and imagination are released in free contexts, free from specific processes. Creative writing games are a means of learning and free expression for children, often approaching in this way literary texts. In this regard, the Creative Scriptures help to strengthen a different way of approaching literature, which moves away from the traditional context of school and formal - literary commentary and focuses on encouraging the expression of personal experiences of children. This method contributes significantly to enhancing children's interest in literature and writing. This paper deals with Creative Writing games on the theme of "The Little Prince" for preschool and elementary school children. Its purpose is to present the relationship that is created between the game and the Creative Scripture, in the light of literature and specifically the story of the little prince. In addition, the importance of play in learning, the role of literature in kindergarten and their correlation with Creative Scripture are examined. Finally, games are designed that contribute to the achievement of Creative Writing goals. These games can be used by kindergarten teachers and educators throughout the school year.

Keywords: game, creative writing, literature, Little Prince

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την Δημιουργική Γραφή και τον παιγνιώδη χαρακτήρα της σε παιχνίδια σχεδιασμένα με θέμα την ιστορία του «Μικρού Πρίγκιπα». Μελετάται η θεωρητική αλλά και η πρακτική διάσταση της κυρίως στα πλαίσια του νηπιαγωγείου. Ο παιγνιώδης χαρακτήρας της Δημιουργικής Γραφής, αλλά και η ίδια η Δημιουργική Γραφή, αποτελούν ένα διδακτικό μέσο που βοηθά τους μαθητές να ενθαρρύνουν και να αναπτύξουν την δημιουργικότητα και την ελεύθερη έκφραση τους, είτε όταν αυτή αφορά θέματα γλώσσα και λογοτεχνίας, είτε όταν αφορά προσωπικά βιώματα

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι αρχικά να κατανοηθεί η θεωρητική προσέγγιση του παιχνιδιού, ο ρόλος του στην μάθηση και ειδικότερα στο νηπιαγωγείο. Στη συνέχεια, ο ορισμός της λογοτεχνίας και ο τρόπος προσέγγισης της στην προσχολική ηλικία και έπειτα η αποσαφήνιση του όρου της Δημιουργικής Γραφής σχετικά με το περιεχόμενο της αλλά και η συσχέτιση της με τα παραπάνω. Στόχος είναι να επεξηγηθούν επαρκώς οι θεωρητικοί όροι και οι τρόποι που μπορούν να δομηθούν παιχνίδια Δημιουργικής Γραφής για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Τα παιχνίδια Δημιουργικής Γραφής παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς εμπλέκουν την Δημιουργική Γραφή η οποία από μόνη της προωθεί την δημιουργικότητα, την φαντασία και την ελεύθερη έκφραση, συνδυάζοντας και αναδεικνύοντας τον παιγνιώδη χαρακτήρα, το κύριο μέσο ανάπτυξης, κοινωνικοποίησης και έκφρασης των παιδιών.

Επιπρόσθετα, εξετάζουμε την εισαγωγή λογοτεχνικού βιβλίου στο νηπιαγωγείο με ένα διαφορετικό τρόπο, ο οποίος προσεγγίζει και διεγείρει περισσότερο το ενδιαφέρον των παιδιών. Ο «Μικρός Πρίγκιπας» είναι ένα λογοτεχνικό έργο, κατάλληλο για παιδιά αλλά και για να τεθούν και να πραγματοποιηθούν στόχοι Δημιουργικής Γραφής. Επίσης, προσφέρει στα παιδιά μηνύματα μέσω των ξεχωριστών συμβολισμών του.

Η παρούσα βιβλιογραφική εργασία, διαθέτει 6 κεφάλαια. Πιο αναλυτικά, στο 1^ο κεφάλαιο εξετάζεται το παιχνίδι (ορισμός, η σχέση του με την μάθηση, η σχέση του με την λογοτεχνία). Στο 2^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ορισμός της λογοτεχνίας και η σύνδεση της με την μάθηση και το νηπιαγωγείο. Έπειτα, στο 3^ο κεφάλαιο εξετάζουμε τον ορισμό της Δημιουργικής Γραφής, τα χαρακτηριστικά της, την

συσχέτιση της με την προσχολική ηλικία και την λογοτεχνία. Στο τελευταίο μέρος του κεφαλαίου αναδεικνύεται και ο παιγνιώδης χαρακτήρας της. Στο 4^ο κεφάλαιο, αναφέρονται πληροφορίες σχετικά με το βιβλίο του «Μικρού Πρίγκιπα». Ακολουθεί το 5^ο κεφάλαιο όπου παρουσιάζονται παιχνίδια Δημιουργικής Γραφής με θέμα τον «Μικρό Πρίγκιπα» που σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να προσεγγίζουν στόχους Δημιουργικής Γραφής. Ακόμα, δίνεται περιγραφή του τρόπου διεξαγωγής τους. Στο 6^ο και τελευταίο κεφάλαιο συναντάμε τα συμπεράσματα για τα παιχνίδια που προηγήθηκαν.

Στο τέλος της εργασίας βρίσκεται η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της εργασίας με αλφαβητική σειρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

1.10 ορισμός του παιχνιδιού

Είναι γεγονός, πως το παιχνίδι σαν ορισμός και έννοια, είναι συνδεδεμένο με το παιδί και ιδιαίτερα με τα μικρότερα παιδιά. Κάτι τέτοιο αποτελεί εύλογη συσχέτιση καθώς, τα παιδιά παίζουν παιχνίδια όχι μόνο για ψυχαγωγία, αλλά αποτελεί και ένα βασικό μέσο έκφρασης και κοινωνικοποίησης για τα ίδια (Κυριάκου, 2018). Αναλυτικότερα, βλέπουμε πως μέχρι και σήμερα δεν υπάρχει ένας ορισμός ο οποίος να είναι απόλυτος και ξεκάθαρος σχετικά με το τι σημαίνει παιχνίδι. Σημαντικός παράγοντας σε αυτό, είναι το γεγονός πως το παιχνίδι, μπορεί να εξεταστεί από πολλές και διαφορετικές πλευρές, με αποτέλεσμα να προκύπτουν και ποικίλες απόψεις και θεωρίες. Οι πλευρές αυτές, συγκλίνουν στο γεγονός, πως το παιχνίδι, αποτελεί μια πολυδιάστατη έννοια, η οποία πριν να οριστεί θα πρέπει να λάβει υπόψη τις παραπάνω συνθήκες και ματιές, κάτω από τις οποίες εξετάζεται.

Το παιχνίδι, έχει αποτελέσει από τα αρχαία χρόνια ένα από τα κυριότερα θέματα για διερεύνηση. Αξιοσημείωτο είναι, πως μέχρι και σήμερα, η επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα, συνεχίζει να μελετά και να το αναλύει (Κυριάκου, 2018).

Είναι γνωστό πως με το πέρασμα των χρόνων παρατηρούμε το παιχνίδι να αλλάζει και να διαμορφώνεται με βάση πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, οι οποίοι αφορούν πολλά επίπεδα.

Μέσα από την ίδια μας την καθημερινότητα, μπορούμε να διακρίνουμε πως τα παιχνίδια αλλάζει συνεχώς. Κάνοντας μια αναδρομή στο παρελθόν, μπορούμε να δούμε πως πολλές φορές τα παιχνίδια του παρελθόντος είτε έχουν αλλάξει σε κανόνες και τρόπο πραγματοποίησης ή ακόμη και να έχουν εξαλειφθεί εντελώς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μια σύγκριση που μπορούμε να κάνουμε στην καθημερινότητα ενός παιδιού του 2022 με ένα παιδί του 1999. Σημαντική επιρροή στην αλλαγή αυτή, ήταν τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, τα οποία εξελίχθηκαν ραγδαία με αποτέλεσμα να φτάνουμε σήμερα να λαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό ενασχόλησης της καθημερινότητας των παιδιών. Αξίζει να

αναφέρουμε πως η αλλαγή και η εξέλιξη αυτή δεν είναι απαραίτητα κακή, όμως όπως κάθε αλλαγή παρουσιάζει θετικές και αρνητικές πλευρές.

Οι παράγοντας των ηλεκτρονικών παιχνιδιών που αναφέραμε παραπάνω, επηρεάζουν και επηρεάζονται, με αποτέλεσμα το παιχνίδι συνεχώς να βρίσκεται στο μικροσκόπιο των ερευνητών.

Ωστόσο, βλέπουμε πως για το παιχνίδι, υπάρχουν βασικά χαρακτηριστικά τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του για το ίδιο αλλά και για το παιδί, ιδιαίτερα στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία (Μπιρμπίλη).

Πιο συγκεκριμένα, το παιχνίδι είναι για τα παιδιά η «γλώσσα» τους, καθώς είναι ο βασικός τρόπος έκφρασης τους. Αποτελεί μέσο ανάπτυξης σε μαθησιακό, κοινωνικό και κινητικό επίπεδο. Σύμφωνα με τον Vygotsky, αποτελεί και μέσο που εντάσσει τα παιδιά στην Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης.

Επιπρόσθετα, συμβάλλει σημαντικά στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, καθώς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και μέσω αυτού, προσθέτουν ένα συμβολικό χαρακτήρα στις ενέργειες που ακολουθούν τα παιδιά με αποτέλεσμα, να βρίσκονται σε μια πρώτη επαφή με το κοινωνικό σύνολο και τους «άγραφους» κανόνες του, τους οποίους μπορούν οι ίδιοι να ελέγξουν. Επίσης, είναι γεγονός πως για τα παιδιά αποτελεί πάντα μια ευχάριστη και χαρούμενη γι' αυτά δραστηριότητα.

Τέλος, το παιχνίδι αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό της παιδικής ηλικίας. Οφείλουμε να το προφυλάξουμε και να προσπαθούμε συνεχώς να αφήνουμε ελεύθερα τα παιδιά να το απολαμβάνουν. Σαν εκπαιδευτικοί, θα πρέπει παρακολουθούμε και να συμμετέχουμε προστατευόμενοι την μαγική αυτή ενέργεια των παιδιών που τους προσφέρει πολλαπλά οφέλη (Μπιρμπίλη).

1.2 Παιχνίδι και νηπιαγωγείο

Η αξία του παιχνιδιού στην προσχολική ηλικία είναι μεγάλη καθώς μπορεί να παρουσιαστεί μέσα από πολλές πλευρές. Πιο συγκεκριμένα, μέσα στην διαμόρφωση της καθημερινότητας του νηπιαγωγείου, τα νήπια διαμορφώνουν μια δική τους καθημερινότητα με διαφορετικούς ρόλους για τα ίδια αλλά και για τους εκπαιδευτικούς. Τα παιδιά μπορούν να ψάχνουν και να βρίσκουν τρόπους επίλυσης προβλημάτων μέσα στο πλαίσιο που δημιουργούν τα ίδια. Μέσα από

αυτήν την διαδικασία αλλά και την ελευθερία των παιδιών να επιλέγουν τους ρόλους, την εξέλιξη και την πορεία του παιχνιδιού τους, ικανοποιούνται τα ενδιαφέροντα και οι επιθυμίες τους (Κυριάκου, 2018).

Στην συνέχεια, το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο βοηθά τα παιδιά από μικρά να οξύνουν και να εξελίσσουν την δημιουργικότητα τους, μέσα από το πλαίσιο και το κίνητρο που θέτουν τα ίδια. Επίσης, ενισχύεται η ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών, γεγονός που συμβάλλει στην διαμόρφωση σχέσεων μέσα στην αίθουσα (Αυγητίδου, 2016).

Για την προσχολική ηλικία και το νηπιαγωγείο το παιχνίδι αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της. Στο βασικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ (2014), μέσα στην μέρα διατίθεται αρκετός χρόνος για το ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών μέσα στην αίθουσα αλλά δίνεται και σημαντική έμφαση στο διάλειμμα όπου τα παιδιά μπορούν να εκφραστούν και έξω από την σχολική αίθουσα.

Επιπρόσθετα, από τον οδηγό νηπιαγωγού (2011) το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο δεν λαμβάνεται μονάχα ως την ελεύθερη ώρα των παιδιών αλλά αποτελεί και την έκφραση των ίδιων σχετικά με την αντίληψη και την γνώμη τους για τον κόσμο. Θεωρείται μέσο εκτόνωσης για τα παιδιά αλλά και κοινωνικό μέσο, από το οποίο τα παιδιά θα μπορέσουν να συνεργαστούν και να συνυπάρξουν σε ένα επόμενο στάδιο μετά την «κοινωνία» της οικογένειας. Επιπρόσθετα, το παιχνίδι που δημιουργείται από τα ίδια τα παιδιά παρουσιάζει και εξελίσσει τον αυτοσχεδιασμό του, οξύνει την δυνατότητα του να λύνει και να πραγματεύεται προβληματισμούς και προβλήματα κατά την διάρκεια του παιχνιδιού, κάτι το οποίο θα το βοηθήσει και μελλοντικά στην κοινωνική του ζωή. Επιπλέον, με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα που αναφέραμε και παραπάνω, το παιχνίδι, λαμβάνεται και μέσα από μια επιστημονική ματιά, αφού σχετίζεται με μαθησιακές λειτουργίες και σκοπούς και δίνει την δυνατότητα επαφής με επιστημονικά παιχνίδια. Αξίζει να αναφέρουμε, πως για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω είναι απαραίτητο ο/η εκπαιδευτικός να καθοδηγεί και κυρίως να υποστηρίζει τα παιδιά σε όλη την διαδικασία.

Μέσα από έρευνες, το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο, εξετάζεται κυρίως μέσα από μια κοινωνική και πολιτιστική ματιά. Πολλές φορές οι ερευνητές και οι εκπαιδευτικοί, προσπαθούν να διακρίνουν και να προωθήσουν μια κουλτούρα ενηλίκων (Αυγητίδου, 2016).

Τέλος, για το νηπιαγωγείο, είναι πολύ σημαντικό να εξετάζουμε και τις προτεραιότητες του/της εκπαιδευτικού. Μέσα από τις θεωρητικές παραδοχές του/της αλλά και τον τρόπο πραγματοποίησης τους βλέπουμε κατά πόσο προωθείται το παιχνίδι και όσα αναφέραμε παραπάνω. Για παράδειγμα, σημαντικά είναι η διαμόρφωση του χώρου, η χρονική διάρκεια που επιτρέπεται για το παιχνίδι, οι κανόνες της τάξης, η αλληλεπίδραση καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας και κατ' επέκταση της σχολικής χρονιάς και τέλος, οι κανόνες που έχουν τεθεί και εφαρμόζονται στην τάξη.

1.3 Παιχνίδι και μάθηση

Μέσα από τις έρευνες ανά των πέρασμα των αιώνων για το παιχνίδι, έχει πλέον αποδειχθεί πως η έννοια του και η έννοια της μάθησης, συνδέονται και επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό (Κυριάκου, 2018)

Πριν αναλύσουμε παρακάτω την σημαντικότητα του παιχνιδιού στην διαδικασία της μάθησης, θα πρέπει να επισημάνουμε πως η σχέση αυτή, υπάρχει και υποστηρίζεται όταν και ο/η εκπαιδευτικός την στηρίζει με τις θεωρητικές παραδοχές του.

Αναλυτικότερα, βλέπουμε πως ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην διαδικασία αυτή αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την προώθηση του παιχνιδιού ως μέσο μάθησης. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το παιχνίδι ως μια κοινωνική διαδικασία η οποία εμπλέκει μέσα της ανθρώπινες αποφάσεις, πολιτιστικά νοήματα και αξίες (Μπιρμπίλη, 2016). Μέσα από αυτές τις θεωρητικές παραδοχές, αλλάζει ο ρόλος του δασκάλου σε ένα ρόλο όπου ο εκπαιδευτικός, λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών, μέσα σε ένα πλαίσιο κοινωνικής αλληλεπίδρασης μέσα στο παιχνίδι με στόχο, εκπαιδευτικός και παιδιά, να λαμβάνουν από κοινού αποφάσεις. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού δηλαδή, δεν θυμίζει σε τίποτα τον απλό οργανωτή – παρατηρητή ο οποίος με τις θεωρητικές του παραδοχές υποστηρίζει πως η διαδικασία της μάθησης προκύπτει αυθόρμητα. Αντίθετα, το παιχνίδι θεωρείται κοινωνική αλληλεπίδραση, μια διαδικασία μέσα από την οποία τα παιδιά μαθαίνουν και συμμετέχουν όπως και σε άλλες αλληλεπιδράσεις. Το παιχνίδι μέσα από αυτή την οπτική, καθιστά τα παιδιά δρώντα πρόσωπα μέσα στην καθημερινότητα και την

εκπαιδευτική διαδικασία, δίνοντας τους φωνή και λόγο. Όταν λοιπόν υιοθετούνται τέτοιοι μέθοδοι, οι εκπαιδευτικοί, έχουν την δυνατότητα να «μοιράσουν» την εξουσία και την ενήλικη στάση, που κρατάνε συνήθως κατά την διάρκεια του παιχνιδιού, με τα παιδιά για να κατέχουν από κοινού την δυνατότητα να λάβουν αποφάσεις (Μπιρμπίλη, 2016).

Αφού λοιπόν αναφέραμε την λειτουργία του εκπαιδευτικού στο παιχνίδι ως προϋπόθεση για την καλύτερη δυνατή σχέση μεταξύ παιχνιδιού και μάθησης, παρακάτω θα αναφέρουμε τα πολλαπλά οφέλη που δίνει το παιχνίδι στην μάθηση.

Η μάθηση από το παιχνίδι δεν περιορίζεται σε ένα τομέα. Αντιθέτως, το παιχνίδι συμβάλλει σημαντικά στην ολόπλευρη μάθηση και ανάπτυξη του παιδιού αλλά και σε όλους τους μηχανισμούς μάθησης καθώς αποτελεί βασική αρχή της εκπαίδευσης. Πρωτίστως, πρέπει να αναφέρουμε πως είναι μια αυθόρμητη διαδικασία που προκύπτει φυσικά μέσω ενστίκτου του παιδιού. Αποτελεί δηλαδή βιολογικό σκοπό και είναι κάτι θεληματικό (Αυγητίδου, 2016).

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την γνωστική μάθηση, έρευνες και θεωρίες έχουν αποδείξει πως το παιδί μέσω της έκφρασης αναπτύσσει την γλωσσική και νοητική σκέψη αλλά και δράση. Αυτό προκύπτει μέσω της επικοινωνίας γενικότερα μέσα σε ένα παιχνίδι. Επιπρόσθετα, τα παιδιά στα πλαίσια του παιχνιδιού καλούνται να αντιμετωπίσουν προβληματισμούς και να λάβουν αποφάσεις. Μέσω του λόγου τους διαμορφώνουν συγκροτημένες απόψεις, γνωρίζουν την έννοια της διαπραγμάτευσης, αποφασιστικότητας, της δημιουργικότητας και διαμορφώνουν της προτιμήσεις τους (Μπιρμπίλη).

Σημαντική είναι και η συμβολή που έχει το παιχνίδι στην κοινωνική μάθηση και ανάπτυξη. Κάθε παιδί μέσω της διαδικασίας του παιχνιδιού, αλληλεπιδρά με άλλα παιδιά και ακολουθεί συμπεριφορές, που το κάνουν να έχει στόχο την αποδοχή από το κοινωνικό σύνολο. Μέσω της διαδικασίας αυτής αναπτύσσεται η προσωπικότητα του παιδιού μέσα σε ένα πλαίσιο όπου εφαρμόζονται κανόνες, θέτονται προβληματισμοί και αναζητούνται λύσεις. Τα παιδιά, μέσω των κοινωνικών ερεθισμάτων διαμορφώνουν αξίες και υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές, γεγονός που συμβάλλει σημαντικά και στην ανάπτυξη αυτοπεποίθησης αλλά και στην κοινωνική ανάπτυξη, όπου έχει αποδειχθεί πως παίζει καθοριστικό ρόλο στην αποφυγή ψυχολογικών προβλημάτων στο μέλλον (Μπιρμπίλη).

Παράλληλα, το παιχνίδι συμβάλλει στην μάθηση του σώματος και των ορίων. Μέσω των κινητικών παιχνιδιών, αναπτύσσονται οι κοινωνικές δεξιότητες και γίνονται αντιληπτές οι έννοιες του χώρου και του χρόνου. Επίσης, μέσω της κίνησης ενισχύεται η έκφραση, η μυϊκή δύναμη αλλά και η ψυχοκινητική ανάπτυξη (Αυγητίδου, 2016)

Αναπόσπαστο κομμάτι αποτελεί και η ενίσχυση της δημιουργικότητας και της φαντασίας. Το παιχνίδι είναι ο δρόμος που οδηγεί στην εκπλήρωση ανάγκης των παιδιών μέσα σε ένα μαγικό κόσμο, τον οποίο τα ίδια τα παιδιά διαμορφώνουν. Με λίγα λόγια, τα παιδιά απελευθερώνονται!

Εν κατακλείδι, η μάθηση μέσω του παιχνιδιού συμβαίνει συναισθηματικά, γνωστικά, κοινωνικά, πνευματικά. Λαμβάνει χώρα για πολλούς παράγοντες του παιδιού αλλά ο πιο σημαντικός είναι πως πάντα προσφέρει στα παιδιά το αίσθημα της χαράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

2.1 Ορισμός της λογοτεχνίας

Βλέπουμε πως ο ορισμός της λογοτεχνίας αλλά και η ίδια η λογοτεχνία, ιδιαίτερα μετά τον 19^ο αιώνα έχει απασχολήσει πολλούς μελετητές σχετικά με την ακριβή απόδοση του όρου αλλά και τι η ίδια εμπεριέχει μέσα της. Ο ορισμός της είναι δύσκολο να προσδιοριστεί αφού με το πέρασμα των αιώνων αλλάζει και εξελίσσεται (Lombardi, 2020). Με απλά λόγια, η λογοτεχνία σαν ορισμός βλέπουμε πως ιστορικά, έχει συνδεθεί με τα γραπτά κείμενα τα οποία έχουν να κάνουν με την μυθοπλασία. Πιο συγκεκριμένα, στον ορισμό αυτό περιλαμβάνονται τα θεατρικά έργα και τα ποιήματα. (Canton J. κ.α., 2018). Βασικό στοιχείο για να αποτελέσει ένα γραπτό κείμενο λογοτεχνία αποτελεί η ποιότητα η οποία θα πρέπει να τα διέπει (Canton J. κ.α., 2018).

Αναλυτικότερα, όπως αναφέρει ο Κωτόπουλος (2020), η λογοτεχνία μπορεί να οριστεί ως μια τέχνη, η οποία όχι μόνο είναι σημαντική, αλλά μπορεί να επηρεάσει τον άνθρωπο σε πολλά επίπεδα και σε μεγάλο βαθμό. Χαρακτηριστικά, αναφέρεται «...δύναται να επηρεάσει και να αλλάξει την ανθρώπινη ουσία και μοναδικότητα.» Επιπλέον, τα λογοτεχνικά κείμενα λαμβάνονται και ως πράξεις επικοινωνίας. Μια πράξη η οποία απομακρύνει την λογοτεχνία και τα έργα της από μια αποκλειστική και αυστηρή αντίληψη αυτών ως κείμενα που παρουσιάζουν αποκλειστικά γλωσσικά χαρακτηριστικά (Κωτόπουλος, 2018). Επιπρόσθετα, μέσω των έργων της μας δίνεται η δυνατότητα να εξετάσουμε θέματα από την μεριά του συγγραφέα, να επηρεαστούμε προσωπικά και να μας δοθεί η δυνατότητα να γνωρίσουμε νέες εμπειρίες για τον ίδιο τον κόσμο και την κοινωνία (Lombardi, 2020).

Με μια ματιά, στην πορεία που έχει λάβει ο ορισμός της λογοτεχνίας ανά τους αιώνες, μπορούμε να κατανοήσουμε πως επηρεάζει και επηρεάζεται. Υπάρχει λοιπόν, σημαντική διαφοροποίηση του όρου από την αρχή του μέχρι και σήμερα.

Πιο συγκεκριμένα, σε μια ιστορική ανασκόπηση μπορούμε να παρατηρήσουμε πως ο όρος λογοτεχνία περιελάμβανε κάθε φορά διαφορετικό νόημα. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως πολλές φορές αμφισβητήθηκε η ίδια και ο

ορισμός της. Πιο συγκεκριμένα, θα δούμε παρακάτω, τις αλλαγές που υπήρξαν στο τι μπορεί να θεωρηθεί λογοτεχνία (CantonJ. κ.α., 2018).

Αρχικά, βλέπουμε πως πριν 4000 χρόνια λογοτεχνία αποτελούσαν τα ποιήματα τα οποία προέρχονταν από προφορικές παραδόσεις. Παράλληλα, την ίδια περίοδο γράφτηκαν κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου αλλά και ιερά κείμενα όπως ονομάζονται όπως η βίβλος και το κοράνι. Έργα τα οποία άσκησαν σημαντική επιρροή στους συγγραφείς όχι μόνο για την σπουδαιότητα τους αλλά και για το λόγο ότι σαν θεματολογία αφορούσαν την αρχή και την δημιουργία του κόσμου. (CantonJ. κ.α 2018).

Απεναντίας, την περίοδο του μεσαίωνα βλέπουμε πως ξεκινά μια εποχή όπου τα κείμενα δεν είναι αποκλειστικά θρησκευτικού χαρακτήρα με την εμφάνιση μυθιστοριών. Από την άλλη πλευρά, στην Δύση παρατηρείται σημαντική άνοδος των θρησκευτικών κειμένων σε λατινικά και αρχαία ελληνικά.

Κατόπιν, η περίοδος της αναγέννησης όπως και σε πολλούς τομείς έτσι και στη λογοτεχνία, άνοιξε τον δρόμο για νέες καινοτομίες. Πιο συγκεκριμένα, βλέπουμε πως η μετάφραση έργων και ειδικότερα των λατινικών, ρωμαϊκών και αρχαιοελληνικών που αναφέραμε παραπάνω έδωσε την δυνατότητα στους λόγιους της εποχής να ελευθερωθούν από το εκκλησιαστικό δόγμα.

Έπειτα, κατά τον 19^ο αιώνα, στην λογοτεχνία παρατηρείται έντονα η πιστή συνέχεια του «κανόνα». Ο κανόνας αυτός, αφορούσε την εξαιρετική ποιότητα την οποία θα πρέπει να έχουν τα γραπτά κείμενα για να μπορέσουν να θεωρηθούν λογοτεχνία. Ο κανόνας, αποτελούσε κατάλοιπο των εκκλησιαστικών κειμένων.

Η αμφισβήτηση του παραπάνω κανόνα, έρχεται με τον καινούργιο αιώνα όπου υποβαθμίζεται ο ρόλος του και επισημαίνοντας ωστόσο πως σε μεγάλα έργα ήταν χρήσιμος. Όμως, την περίοδο αυτή, επικρατεί η άποψη πως οι βασικές αρχές εξουσίας αλλά και η ιδεολογία κάθε γενιάς, θα πρέπει να επανεξετάζεται για το κάθε λογοτεχνικό έργο.

Κατά την μεταπολεμική περίοδο και μετά από 2 παγκόσμιους πολέμους, βλέπουμε πως η λογοτεχνία κατέχει σημαντική θέση στην αντικουλτούρα. Οι συγγραφείς της περιόδου αυτής, απαιτούν από τους αναγνώστες, μια βαθύτερη ανάγνωση των έργων τα οποία κρύβουν μέσα τους σημαντικά νοήματα. Με απλά

λόγια, προσπαθούν να αφυπνίσουν τον αναγνώστη και να τον οδηγήσουν σε ένα βήμα παρακάτω από μια απλή ρεαλιστική ανάγνωση (CantonJ. κ.α. 2018) .

Εν κατακλείδι, με όσα αναφέραμε παραπάνω φτάνουμε στην λογοτεχνία του σήμερα και τον ορισμό της, Σήμερα λοιπόν, στην λογοτεχνία έχουμε ποικιλία.. Παρατηρείται μια ποικιλομορφία ειδικά όσον αφορά την μυθοπλασία, καθώς δημιουργείται ένα μεγάλο πεδίο στο οποίο διαχωρίζουμε τις κλασικές, εμπορικές και δημοφιλείς ενότητες.

Τέλος, η λογοτεχνία του σήμερα περιλαμβάνει στον ορισμό της πολλά και διαφορετικά στοιχεία, κάτι το οποίο αποτελεί μια υπενθύμιση στα κοινά στοιχεία της ανθρωπότητας αλλά αποτελεί και ταυτόχρονα έναν ύμνο στην διαφορετικότητα(CantonJ. κ.α.2018).

2.2. Λογοτεχνία και νηπιαγωγείο

Είναι γνωστό, πως η λογοτεχνία λαμβάνει σημαντικό ρόλο στο νηπιαγωγείο από παλιά, κυρίως μέσω των παραμυθιών. Παρατηρούμε όμως, τα τελευταία χρόνια, να αντιμετωπίζεται και να λαμβάνεται υπόψη όπως θα έπρεπε σε ένα σύγχρονο νηπιαγωγείο.

Κατ' αρχάς να αναφέρουμε πως στον όρο λογοτεχνία συμπεριλαμβάνονται μέσα τα παραμύθια, οι μικρές ιστορίες, οι μύθοι, τα ποιήματα το θέατρο κλπ. Μέσα από αυτά, μπορούν να προκύψουν τα ενδιαφέροντα των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. Βοηθούν σημαντικά τα παιδιά να προβληματιστούν, να ξεκινήσουν συζητήσεις μέσα από τα ερωτηματικά που θα προκύψουν και να ανακαλύψουν τα ίδια την γνώση. Επίσης, η ενασχόληση με την λογοτεχνία από την ηλικία του νηπιαγωγείου συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, εφόδιο το οποίο είναι σημαντικό και για τις μελλοντικές διαπροσωπικές σχέσεις του ατόμου (Lombardi, 2020).

Πιο συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε που μπορούμε να συναντήσουμε την λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο. Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα (ΔΕΠΠΣ, 2014) η λογοτεχνία με μια πρώτη ματιά μπορεί να συνδεθεί με την μαθησιακή περιοχή της

γλώσσας αλλά και του θεάτρου, αφού οι στόχοι παραμυθιών και μικρών ιστοριών αφορούν κυρίως την περιγραφή, την αφήγηση την ανάγνωση κ.α. Βλέπουμε πως με την ανάπτυξη της τεχνολογίας αλλά και τους σύγχρονους ρυθμούς της ζωής που αλλάζουν ραγδαία, η μετάδοση ιστοριών ή ακόμη και η διάδοση παραμυθιών μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο περιορίζεται. Το νηπιαγωγείο λοιπόν, θα πρέπει να λάβει υπόψη την καθημερινότητα του σήμερα και να μυήσει από νωρίς τα παιδιά στον κόσμο της λογοτεχνίας, ενισχύοντας την παιδική λογοτεχνία (ΔΕΠΠΣ, 2014).

Αναλυτικότερα, θα εξετάσουμε για ποιο λόγο η λογοτεχνία αποτελεί αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι στην προσχολική ηλικία.

Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, βλέπουμε πως η λογοτεχνία συμβάλλει σημαντικά στην νοηματική και συναισθηματική εξέλιξη του παιδιού αλλά και στην μύηση του σε αξίες, μέσα από το περιεχόμενο της. Επιπρόσθετα, μέσα από την πολύπλευρη λειτουργία της, δηλαδή την εναλλαγή των νοημάτων, την δημιουργική χρήση του λόγου, τα κρυφά νοήματα δίνει την δυνατότητα στον/στην εκπαιδευτικό να χρησιμοποιήσει την λογοτεχνία ως ένα ασφαλές και σίγουρα ευχάριστο μέσο κατάκτησης της γλώσσας για τα παιδιά ενισχύοντας επίσης, την γλωσσική και αισθητική ανάπτυξη του. Κοντά σε αυτό, στα πλαίσια του σχολείου η λογοτεχνία βοηθά τον μαθητή να αναπτύξει το λεξιλόγιο του και να οξύνει από νωρίς την κριτική του σκέψη ακόμη και τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων αφού μέσω αυτής εξετάζει σκηνικά και χαρακτήρες από ψυχολογικές και κοινωνικοπολιτισμικές πλευρές (Lombardi, 2020).

Παράλληλα, στο σύγχρονο νηπιαγωγείο όπου βασικό ζητούμενο είναι η διαθεματικότητα, η λογοτεχνία είναι το μέσο για να κατακτηθεί ο παραπάνω στόχος. Υπάρχουν πολλά και διαφορετικά λογοτεχνικά κείμενα, τα οποία πραγματεύονται διάφορα θέματα. Κάτι τέτοιο, δίνει την δυνατότητα να αξιοποιηθούν διάφορα θέματα και άλλων μαθησιακών περιοχών. Αποτελεί δηλαδή, μια μεγάλη πηγή θεμάτων που δεν εξυπηρετεί μόνον συγκεκριμένες μαθησιακές περιοχές. Επιπρόσθετα, μέσα από τα παραπάνω, δίνεται η δυνατότητα να κατασκευαστούν δημιουργικές δραστηριότητες πολλών πεδίων, να ενισχυθούν οι εκφραστικές δυνατότητες του κειμένου αλλά και να μπορέσουν τα παιδιά να προσεγγίσουν, να διερευνήσουν, και να ανακαλύψουν την γνώση, ενέργειες που οδηγούν στην βιωματική μάθηση που θα αναλύσουμε παρακάτω (Αγγούρα, 2017).

Πως μπορεί να συμβάλει λοιπόν η λογοτεχνία στην βιωματική μάθηση; Μέσω της λογοτεχνίας επιτυγχάνεται η ανάδυση των εμπειριών και των ενδιαφερόντων των παιδιών αναλόγως με το θέμα που έχουμε επιλέξει να διαπραγματευτούμε αλλά και τις γνώσεις που θέλουμε να διεισδύσουμε. Μια τέτοια προσέγγιση, όπου τα επιστημονικά πεδία λαμβάνονται υπόψη μέσα από μια σφαιρική αντίληψη θεμάτων, βοηθά τα παιδιά να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες από διάφορα επιστημονικά πεδία προσδιορίζοντας την χρησιμότητα τους με τέτοιο τρόπο που να βοηθά τα μικρά παιδιά. Μέσα από αυτά, γίνεται μια άμεση και πολύ σημαντική σύνδεση του σχολείου με την κοινωνική πραγματικότητα του σήμερα και φέρνει σε επαφή τα παιδιά με σημαντικούς τομείς που έχουν να κάνουν με την ίδια την καθημερινότητα, τις αξίες της αλλά και με όρους όπως τον πολιτισμό, την διαφορετικότητα, την ανάπτυξη, την ευαισθητοποίηση, την επιστήμη και την συνεργασία(Αγγούρα, 2017) .

Αξίζει να αναφέρουμε, πως για την πραγματοποίηση των παραπάνω, είναι πολύ σημαντική η επιλογή του κατάλληλου λογοτεχνικού βιβλίου, που θα μας δίνει την δυνατότητα να ξεκινήσουμε, να οργανώσουμε και να εκτελέσουμε δραστηριότητες οι οποίες θα προσβλέπουν στην επιστημονική διεύρυνση γνώσεων των παιδιών.

Αναλυτικότερα, τα βιβλία θα πρέπει να δημιουργούν προβληματισμούς μέσα από τους οποίους το παιδί θα αναζητά και θα κατακτά την γνώση σε επιστημονικά πεδία αλλά και παράλληλα θα εγείρει την φαντασία, την δημιουργικότητα και την επιθυμία του να παρέμβει , να αναλύσει και να συζητήσει σχετικά με το κείμενο που διαπραγματεύτηκε. Επιπρόσθετα, το βιβλίο που θα επιλέξουμε, θα πρέπει να συνδυάζει σημαντικά στοιχεία όπως σωστή γλώσσα στα κείμενα του σε συνδυασμό με λογοτεχνικότητα, δελεαστική εικονογράφηση και γενικότερα εμφάνιση, να διαπραγματεύεται και να προάγει επιστημονική γνώση μέσα από ένα πλαίσιο που θα συμβάλει στην ανάπτυξη προβληματισμών. Τέλος, σημαντικό είναι να ελέγχεται η καταλληλότητα του για τους αποδέκτες που θα απευθύνεται το βιβλίο με γνώμονα να ανταποκρίνεται στον εσωτερικό κόσμο, τις γωνίες και τις ανάγκες του παιδιού (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013).

Ανακεφαλαιώνοντας, βλέπουμε πως η λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο μας προσφέρει την δυνατότητα μέσα από την αισθητική απόλαυση που προσφέρει, να την

αξιοποιήσουμε μέσα από διάφορα επιστημονικά πεδία και τομείς είτε λόγω του περιεχομένου που πραγματεύεται είτε μέσω της σύνδεσης με τον επιστημονικό λόγο. Γίνεται λοιπόν η ενασχόληση με την λογοτεχνία ο δρόμος για μια πολύπλευρη μάθηση σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα.

2.3 Λογοτεχνία και παιχνίδι

Όπως αναλύσαμε και παραπάνω, η συμβολή του παιχνιδιού στην ζωή του παιδιού αποτελεί σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι για την ανάπτυξη, τη μάθηση και την ψυχολογία του. Παρακάτω θα εξετάσουμε πως μπορεί όμως η λογοτεχνία να συμβάλλει στην δημιουργία παιχνιδιού.

Εξετάζοντας πάντα το παιχνίδι υπό το πρίσμα του κέντρου της παιδικής ηλικίας, η ανάπτυξη παιχνιδιών μέσω της λογοτεχνίας, παρουσιάζει ποικίλους τρόπους πραγματοποίησης.

Αναλυτικότερα, η συχνότερη σύνδεση είναι η λογοτεχνία με το θέατρο. Η δραματοποίηση, λαμβάνει σημαντικό ρόλο για την πραγματοποίηση του θεατρικού παιχνιδιού. Από τα βιβλία και ποιήματα που πραγματεύεται η λογοτεχνία, μπορούμε να αντλήσουμε θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα των παιδιών, με επίκαιρα θέματα που μας απασχολούν αλλά και με θέματα τα οποία μέσω του παιγνιώδους χαρακτήρα που θα τους προσδώσουμε, θα βοηθήσουν στην όξυνση της δημιουργικότητας και της φαντασίας των παιδιών (Πολίτης, 2012). Για παράδειγμα, μπορεί να αξιοποιηθεί παραμύθι, ποίημα κ.λπ. μέσω του θεατρικού παιχνιδιού. Λαμβάνοντας ρόλους, δημιουργώντας την κατάλληλη ατμόσφαιρα και λαμβάνοντας υπόψη την θεατρική γλώσσα μπορεί να συνεχιστεί ένα παιχνίδι δραματοποίησης που προήλθε από την λογοτεχνία, προσφέροντας στα παιδιά ψυχαγωγία κι ευχαρίστηση. Έπειτα, μπορεί να αξιοποιηθεί και το κουκλοθέατρο. Τα παιδιά, μπορούν να παρουσιάσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο μέσω αυτού σε ένα σενάριο παιχνιδιού.

Παράλληλα, η λογοτεχνία μπορεί να συνδεθεί και με την μουσική. Είναι γνωστό πως πολλά ποιήματα, ακολουθούν συγκεκριμένο ρυθμό κατά την παραγωγή και ανάγνωση τους. Επιπρόσθετα, υπάρχουν και πολλά μελοποιημένα ποιήματα. Δράττοντας της ευκαιρίας αυτής, θα μπορέσουμε στο νηπιαγωγείο, να ανακαλύψουμε μαζί με τα παιδιά το να ακολουθούμε τον ρυθμό και τις οδηγίες που σχετίζονται με

την μουσική. Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ (2014), είναι σημαντικό για την μαθησιακή περιοχή της μουσικής, τα παιδιά να μπορούν να εκφράζονται, να αυτοσχεδιάζουν και να πραγματοποιούν δικές τους εκτελέσεις. Η λογοτεχνία και τα έργα της, μπορούν να συμβάλλουν σ' αυτό, προσφέροντας πλούσιο υλικό για ενασχόληση σε δραστηριότητες αλλά και σε παιχνίδια όπως για παράδειγμα: μουσικός διαγωνισμός, ο οποίος θα σχετίζεται με λογοτεχνικά θέματα και θα ακολουθούνται κανόνες.

Ακόμη, η λογοτεχνία μπορεί να προσφέρει και παιχνίδια σχετικά με την εικαστική τέχνη. Η ελεύθερη έκφραση των παιδιών μετά την ανάγνωση ενός λογοτεχνικού κειμένου, μπορεί να αποτελέσει μια δημιουργική απασχόληση, που ευχαριστεί και ψυχαγωγεί τα παιδιά. Μέσα από αυτό, μπορούμε να οργανώσουμε παιχνίδια και κατασκευές, όπου το θέμα τους, θα προέρχεται από μια λογοτεχνική πηγή. Με τον τρόπο αυτό, μπορούν να επιτευχθούν στόχοι, οι οποίοι να σχετίζονται τα τις τέχνες, την τήρηση κανόνων, το κοινωνικό περιβάλλον αλλά και την αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών.

Τέλος, μεταξύ λογοτεχνίας και γλώσσας, υπάρχει μια άρρηκτη σύνδεση αφού και μέσω του ΔΕΠΠΣ (2014) η ίδια η λογοτεχνία εμπεριέχεται στην συγκεκριμένη μαθησιακή περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, σε όλες τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια η γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι αφού σχετίζεται με την έκφραση των παιδιών που είναι βασικό ζητούμενο για κάθε δράση μας. Σχετικά με την λογοτεχνία όμως, πιο στοχευμένα θα μπορούσαμε να την προσεγγίσουμε μέσω της αναδιήγησης ιστοριών, περιγραφή των βιωμάτων των παιδιών, αλλά και φανταστικών ιστοριών που μπορούμε να φτιάξουμε μαζί με τα παιδιά.

Μέσω τον παραπάνω, φανερώνεται η πολύσημη ανάγνωση που μπορεί να επιτευχθεί αλλά και η ποικίλα άντληση θεμάτων που μπορεί να επιτευχθεί μέσω της λογοτεχνίας. Όπως αναφέρει και ο Πολίτης (2012), το νηπιαγωγείο αποτελεί τον κατάλληλο χώρο συνάντησης λογοτεχνίας και παιχνιδιού. Εν κατακλείδι, όλα τα παραπάνω συμβάλλουν σημαντικά στην αντιμετώπιση του παιχνιδιού ως πολιτιστικό φαινόμενο αλλά και το μέσο χαλάρωσης και εκτόνωσης ενέργειας των παιδιών. Λαμβάνει πολιτισμική διάσταση αφού φέρνει σε επαφή και εκγυμνάζει τα παιδιά στις ανάγκες της ζωής, μέσα από μια διαδικασία η οποία προσφέρει συνεργατικότητα, φαντασία, δημιουργικότητα και ομαδικότητα ανάμεσα σε πολλά άλλα. Τέλος, το σημαντικότερο που πρέπει να αναφέρουμε είναι πως η επιλογή των παιχνιδιών θα

πρέπει να γίνεται και να προσαρμόζεται με βασικό γνώμονα τις μαθητικές ικανότητες κάθε τάξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

3.1 Ορισμός Δημιουργικής Γραφής

Με τον όρο Δημιουργική Γραφή, αυτομάτως φανερώνεται η πολλαπλή σημασιодότηση του όρου (Κωτόπουλος, Κουμασίδης, 2019). Πιο συγκεκριμένα, η Δημιουργική Γραφή, αποτελεί την μετάφραση της έννοιας «creativewriting», η οποία από μόνη της φανερώνει πολλαπλή σημασία, κυρίως λόγω των αξιολογικών προεκτάσεων (Κωτόπουλος, Κουμασίδης, 2019). Ο όρος δημιουργεί σύγχυση καθώς δεν αφορά την σύνθεση γραπτού κειμένου αλλά αντίθετα αντιτίθεται στην παραδοσιακή έννοια γραφής (Τσαρούχας, 2020).

Πιο συγκεκριμένα, η Δημιουργική Γραφή, δεν αφορά μονάχα την αποκλειστική παραγωγή λογοτεχνικού έργου, αλλά στοχεύει σε οποιοδήποτε γράψιμο είναι δημιουργικό. Αναλυτικότερα, πολλές φορές έρχεται «ενάντια» στην λογοτεχνία και τους αυστηρούς κανόνες που την διέπουν, καθώς, δημιουργικό γράψιμο είναι ό,τι είναι πρωτότυπο, αντισυμβατικό με εποχές και όρους αλλά δηλώνει και την έκφραση του ίδιου του συγγραφέα (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013). Στην ουσία, βλέπουμε πως ο ορισμός της, προκύπτει μέσα από 4 άξονες που διαμορφώνονται. Οι άξονες αυτοί είναι: 1) Η δημιουργική προσωπική έκφραση του καλλιτέχνη, 2) Ο γραμματισμός, 3) Η τεχνική που χρειάζεται για την γραφή και 4) Η μελέτη του συγγραφέα εκ των έδων, δηλαδή, μια μελέτη που προκύπτει από προσωπική ενδοσκόπηση του καλλιτέχνη με τον εαυτό του (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013).

Βλέπουμε λοιπόν, μια τέχνη γραφής η οποία υπάρχει και κινείται μέσα στα όρια του εκπαιδευτικού συστήματος. Δηλαδή, εάν εξετάσουμε τον ρόλο και τον τρόπο που αντιμετωπίζεται η Δημιουργική Γραφή σε κάθε επιστήμη, μπορούμε να δούμε για άλλη μια φορά την πολλαπλή σημασία που κατέχει ο όρος από μόνος του. Για παράδειγμα, βλέπουμε πως στην φιλολογία σχετίζεται και αφορά αποκλειστικά την συγγραφική τέχνη με λογοτεχνική γραφή βασιζόμενη δηλαδή στην λογοτεχνική θεωρία ανάγνωσης. Παράλληλα, στην παιδαγωγική, βλέπουμε πως δίνεται μια μορφή περισσότερο εκπαιδευτική η οποία αποτελεί τον τρόπο και την μέθοδο για την εκμάθηση γλώσσας και λογοτεχνίας. Παράλληλα, στην ψυχολογία παρατηρούμε πως

η δημιουργική γραφή μπορεί να αποτελέσει και μια θεραπευτική μέθοδος ως μέσο έκφρασης (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013).

Είναι δηλαδή η Δημιουργική Γραφή, ένα γνωστικό αντικείμενο το οποίο δεν βλέπουμε να περιορίζεται αποκλειστικά σε ένα χώρο. Λαμβάνει υπόψη πολλές παραμέτρους και διαφοροποιείται σε σχέση με άλλα γνωστικά αντικείμενα σε μεγάλο βαθμό. Η διαφοροποίηση αυτή, αφορά κυρίως την διττή χρήση που έχει. Ειδικότερα, η δημιουργική γραφή, αφορά: 1) Την πράξη του να γράφεις δημιουργικά και 2) Την πράξη να σκεφτείς κριτικά την ίδια την πράξη της γραφής και το αποτέλεσμα της (Κωτόπουλος, Κουμασίδης, 2019). Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Κωτόπουλος (2011): «Αυτό, άλλωστε είναι και το διαφοροποιητικό στοιχείο της Δημιουργικής Γραφής από τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα και τη διδασκαλία τους στους πανεπιστημιακούς χώρους: το ότι αναφέρεται σε μία δραστηριότητα ή σε ένα σύνολο δράσεων και την ίδια στιγμή εγκολπώνει έναν στοχασμό, τόσο της δραστηριότητας όσο και του παραγόμενου αποτελέσματος».

Επομένως, είναι φανερό πως ο όρος συνδυάζει ένα σύνολο ή σώμα γνώσεων το οποίο εμπλέκει και εκπαιδευτικές πρακτικές που σχετίζονται με την λογοτεχνική γνώση και μέσω αυτών προσδίδεται λογοτεχνικός χαρακτήρας την γραφή (Κωτόπουλος, Κουμασίδης, 2019). Επιπρόσθετα, η δημιουργική γραφή, δεν περιορίζει τα οφέλη της σε μια μόνο πλευρά. Πιο συγκεκριμένα, μέσω αυτής, προκύπτουν πολλαπλά οφέλη σχετικά με την ανάπτυξη της επικοινωνίας. Δηλαδή, η χρήση της γλώσσας, συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη των εκφραστικών μέσω του συγγραφέα.

Τέλος, να αναφέρουμε πως στην Ελλάδα, η ανάπτυξη της Δημιουργικής Γραφής, βρίσκεται ακόμη σε αρχικά στάδια καθώς η συνειδητοποίηση της ύπαρξης της συνέβη πρόσφατα. Σε αντίθεση με τον αγγλοσαξονικό χώρο όπου υπάρχουν μαθήματα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης καθώς η αναγκαιότητα και η χρησιμότητα της Δημιουργικής Γραφής έχει αναγνωρισθεί εδώ και χρόνια. Στην χώρα μας, υπάρχει ακόμη το ζήτημα του ορισμού της δημιουργικότητας, της φαντασίας, της ποιητικής και της λογοτεχνίας αλλά και της αφήγησης και παιδαγωγικής, όροι απαραίτητοι για να αναγνωριστούν, για να μπορέσουμε έπειτα να φτάσουμε και στην αρμόζουσα εκτίμηση και αναγνώριση της Δημιουργικής Γραφής και ιδιαίτερα στην εκπαίδευση (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013).

3.2 Η Δημιουργική Γραφή στην προσχολική ηλικία

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η Δημιουργική Γραφή στον χώρο της εκπαίδευσης, εμπλέκεται σε εκπαιδευτικές πρακτικές αλλά και στην ίδια την μαθησιακή διαδικασία, προσφέροντας οφέλη σε πολλά επίπεδα (Τσαρούχας, 2020). Στην συγκεκριμένη ενότητα, θα εξετάσουμε πιο συγκεκριμένα την δημιουργική γραφή στην προσχολική ηλικία και το νηπιαγωγείο αλλά και πως μπορούμε να την προσεγγίσουμε με στόχο την ενεργή συμμετοχή των παιδιών.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε, την εμπλοκή της Δημιουργικής Γραφής στο σχολείο γενικότερα και στην συνέχεια να εστιάσουμε στην προσχολική ηλικία και το νηπιαγωγείο.

Αρχικά, βλέπουμε πως σαν βασικό σκοπό έχει να απελευθερώσει μέσα από δράσεις και δραστηριότητες την φαντασία και την δημιουργική σκέψη των παιδιών. Εστιάζει στην γραφή και την ανάγνωση, μέσω ενός διαφορετικού τρόπου προσέγγισης (Τσαρούχας, 2020) Καθ' όλη την διάρκεια των παραπάνω δράσεων, ταυτόχρονα σκοπεύει να βοηθήσει τα παιδιά σε αρχικό στάδιο να κατανοήσουν και να εξοικειωθούν με λογοτεχνικά είδη. Στο νηπιαγωγείο, κυρίως το παραπάνω επιτυγχάνεται μέσω της ανάγνωσης, ενώ στις μεγαλύτερες βαθμίδες σημαντικό κομμάτι αποτελεί και η συγγραφική πράξη. Μέσα από τις διαδικασίες αυτές, σαν μακροπρόθεσμος σκοπός παρουσιάζεται η δημιουργία υποψιασμένων αναγνωστών αλλά και ανάδειξης συγγραφικών ταλέντων, αν και το τελευταίο δεν αποτελεί βασική προτεραιότητα. Σημαντική προϋπόθεση, είναι να έχει δημιουργηθεί ένα κλίμα γνώσης μέσα στο οποίο ο μαθητής λαμβάνει ενεργό και δημιουργικό ρόλο με στόχο να αναπτυχθεί το ενδιαφέρον του για την Δημιουργική Γραφή (Τσαρούχας, 2020) . Η Δημιουργική Γραφή διαφοροποιείται από την έμφαση που δίνεται στα σχολεία για το προϊόν που προκύπτει και για την αποκλειστική μάθηση συντακτικού και γραμματικής και στρέφει την προσοχή στην συγγραφή, η οποία είναι αποτέλεσμα μια διαδικασίας που προκύπτει από κριτική σκέψη, τον προβληματισμό, την υπομονή και επιμονή, την δεκτικότητα αλλαγής και εξέλιξης(Barbot, κ.α., 2012). Με λίγα λόγια, συμβάλλει στην δημιουργία έργων των ίδιων μαθητών που βοηθά στην διάκριση αφηγητή και συγγραφέα αλλά και στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας μαζί με την

ανάπτυξη δεξιοτήτων των παιδιών, δίνοντας στα έργα τους ο δικό τους προσωπικό νόημα(Barbot, κ.α., 2012).

Στην περίπτωση του νηπιαγωγείου και της προσχολικής ηλικίας όπου τα παιδιά δεν έχουν εξοικειωθεί πλήρως με τον γραπτό λόγο, η Δημιουργική Γραφή μπορεί να αποτελέσει ένα μέσο που βοηθά στην εξερεύνηση των δυνατοτήτων αλλά και του προσωπικού ύφους κάθε παιδιού. Επιπρόσθετα, μπορεί να αποτελέσει ένα αρχικό στάδιο καλλιέργειας της φαντασίας των παιδιών ως προς την γνωριμία με την συγγραφική πράξη αλλά και την λογοτεχνική μορφή του λόγου (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013). Επίσης, σημαντικό είναι πως με την Δημιουργική Γραφή, τα παιδιά από νωρίς ξεκινούν να ανακαλύπτουν τον εαυτό τους, τα βιώματα τους και να εκφράζουν τις εμπειρίες τους (Τσαρούχας, 2020).

Αναλυτικότερα, σημαντικό ρόλο στο νηπιαγωγείο για την επίτευξη των παραπάνω αλλά και των γενικότερων σκοπών της Δημιουργικής Γραφής, έχει η νηπιαγωγός.

Είναι γνωστό και επιστημονικά αποδεδειγμένο πως ο/η εκπαιδευτικός στην προσχολική ηλικία έχει καθοριστικό ρόλο για την ανάπτυξη και την δημιουργία σημαντικών εμπειριών για το παιδί. Έτσι, και για την Δημιουργική Γραφή ο/η νηπιαγωγός αποτελεί τον διαμεσολαβητή ανάμεσα στο παιδί και το γραπτό κείμενο (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013). Ο τρόπος με τον οποίο ο/η νηπιαγωγός παρουσιάζει το γραπτό κείμενο, παράδειγμα από ένα παραμύθι, συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην επεξεργασία και κατανόηση της σχέσης προφορικού και γραπτού λόγου από τα παιδιά.

Όπως αναφέρουν οι Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, η αλληλεπίδραση στην σχέση παιδιού και νηπιαγωγού ως προς την ανάγνωση παραμυθιού χωρίζεται σε δύο κατηγορίες και είδη σχέσεων. Αρχικά, βλέπουμε την αδύναμη σχέση όπου κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης του παραμυθιού από τον/την νηπιαγωγό γίνονται αποκλειστικά ερωτήσεις που αφορούν θέματα κατανόησης χωρίς να εμβαθύνουν σε μεγάλο βαθμό. Η σχέση αυτή, οδηγεί αποκλειστικά στην αισθητική απόλαυση του βιβλίου και του λογοτεχνικού λόγου της πλοκής. Αντίθετα, βλέπουμε πως στην δεύτερη σχέση, την ισχυρή, κατά την διάρκεια της ανάγνωσης, δίνονται από τον/την

εκπαιδευτικό επεξηγήσεις, ενθαρρύνεται ο διάλογος, θέτονται προβληματισμοί, επιδιώκεται η σύνδεση των όσων αναφέρονται και συζητάμε με προσωπικά βιώματα των παιδιών. Επίσης, ακολουθείται η δεοντολογία βιβλίων, όπως για παράδειγμα σχολιασμός εξωφύλλου και τίτλου, υποθέσεις παιδιών κ.λπ. Όλα τα παραπάνω, μέσω ανοιχτών ερωτήσεων συμβάλλουν σημαντικά στη ελεύθερη έκφραση λόγου των παιδιών αλλά και στην ενεργή συμμετοχή τους στην μαθησιακή διαδικασία.

Σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι για την προώθηση των οφελών της Δημιουργικής Γραφής στο νηπιαγωγείο, αποτελεί η επαναφήγηση ιστοριών με ζωντανό τρόπο, είτε όσων διαβάζουμε, είτε δικών τους εμπειριών. Βοηθητικά μπορεί να λειτουργήσουν και κάποια μέσα.

Όλα τα παραπάνω, παίζουν καθοριστικό ρόλο για τα παιδιά κυρίως ως προς την σχέση γραπτού και προφορικού λόγου και την κατανόηση της (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013). Επιτυγχάνεται με αυτόν τον τρόπο, η παιδοκεντρική προσέγγιση μάθησης μέσα στην οποία το παιδί αναλαμβάνει ρόλους, ευθύνες και πρωτοβουλίες με αποτέλεσμα να εμπλέκεται το ίδιο μέσα στην διαδικασία μάθησης. Με τον τρόπο αυτό, ο/η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο του παρατηρητή και εμπλέκεται στην διαδικασία μόνο όταν υπάρχει άμεση ανάγκη όπως για παράδειγμα στην ανάγνωση (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013).

Ειδικότερα, μέσα από την διαδικασία, θα πρέπει η Δημιουργική Γραφή να προσεγγίζεται μέσα από ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και σκοπό, όπου πάντα θα στοχεύει στην ενθάρρυνση της φαντασίας, της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας. Αρωγός στην προσέγγιση αυτή, στέκονται οι ανοιχτές ερωτήσεις των εκπαιδευτικών, όπου μέσα από αυτές τα παιδιά και πιο συγκεκριμένα τα παιδιά προσχολικής ηλικίας ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά και να εμπλέκονται στην μαθησιακή διαδικασία. Είναι πολύ σημαντικό, ήδη από το νηπιαγωγείο τα παιδιά μέσα από ασκήσεις δημιουργικής γραφής να εκφράζονται ελεύθερα, μιλώντας για τα βιώματα τους, να διατυπώνουν υποθέσεις, προβληματισμούς αλλά και να αναζητούν τις λύσεις τους. Επίσης, να ενθαρρύνεται η ακολουθία των γεγονότων που παρουσιάζουν μέσα από ένα πλαίσιο αιτίας και αποτελέσματος, να λαμβάνουν αποφάσεις γενικότερα αλλά και για την πορεία της εκπαιδευτικής δραστηριότητας. Όλα τα παραπάνω, συμβάλλουν σημαντικά στην ενεργοποίηση της σκέψης των παιδιών αλλά και στην γνωστική σύγκρουση, η οποία θα τα βοηθήσει να

αναστοχάζονται και να αξιολογούν δεδομένα πριν από την λήψη αποφάσεων (Μπιρμπίλη, 2016)

Εν κατακλείδι, ο/η εκπαιδευτικός, θα πρέπει να δίνει σημαντική έμφαση στην ελεύθερη έκφραση των παιδιών, να τα παροτρύνει να μιλήσουν και να διηγηθούν παραπάνω από μια φορά βιώματα τους. Η συνεχής συζήτηση και ο διάλογος, οδηγεί τα παιδιά σιγά - σιγά στο να γίνουν συνομιλητές οι οποίοι επιχειρηματολογούν και λαμβάνουν αποφάσεις είτε στα πλαίσια του διαλόγου, είτε σε μια κατάσταση προβλήματος αναζητώντας νέες δημιουργικές λύσεις (Barbot, κ.α., 2012). Έτσι, τα παιδιά λαμβάνονται ως ίσοι συνομιλητές και κατέχουν ενεργή συμμετοχή στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία.

3.3 Δημιουργική Γραφή και λογοτεχνία

Από παλιά, η παρουσία της λογοτεχνίας στα αναλυτικά προγράμματα του νηπιαγωγείου, υπαγόταν σε διάφορες κατηγορίες. Ξεκινώντας ως τρόπος και μέσο διδασκαλίας της γλώσσας, ενώ στη συνέχεια, βλέπουμε πως αντιμετωπίζεται κυρίως ως προς την αισθητική της πλευρά, δηλαδή υπάγεται πλέον στο πρόγραμμα στην αισθητική αγωγή του νηπίου (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013)

Μέσα από πολλές εναλλαγές στο πρόγραμμα σπουδών καταλυτικής σημασίας για την λογοτεχνία ήταν η μεταρρύθμιση του 1998 – 2000 στο πρόγραμμα σπουδών, όπου η λογοτεχνία πλέον εισάγεται και επίσημα στην διδασκαλία σε όλες τις βαθμίδες. Η συγκεκριμένη μεταρρύθμιση προσέγγισε την διδασκαλία της γλώσσας μέσα από ένα άλλο τρόπο και άλλες τεχνικές θεωρίες, δίνοντας περισσότερη βάση στα είδη λόγου και την επικοινωνιακή διάσταση που κατέχουν.

Από την συγκεκριμένη προσέγγιση της γλώσσα, εισάγονται και στόχοι οι οποίοι σε σύνολο τους διεγείρουν την φαντασία και την δημιουργικότητα των παιδιών. Εδώ, συναντάμε δηλαδή και μια αρχική αναφορά στην Δημιουργική Γραφή, αφού δεν προβάλλεται μονάχα η αισθητική απόλαυση αλλά και η ευκαιρία που δίνεται για να αποτελέσει μια διαδικασία που μελλοντικά θα βοηθήσει στην δημιουργία έργου. Επιπρόσθετα, βλέπουμε πως η προσέγγιση της αναδυόμενης γραφής, προσφέρει την δυνατότητα το κείμενο να είναι αποκλειστικό δημιούργημα των παιδιών, κάτι που αποτελεί δημιουργική γραφή (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013). Επιπρόσθετα, τονίζεται και ενθαρρύνεται η λειτουργία του/της νηπιαγωγού να αποτελεί το «χέρι» στον γραπτό λόγο των παιδιών αλλά και η

σημασία της συχνής ανάγνωσης ιστοριών, ειδικότερα μέσα από εικονογράφηση, γεγονός το οποίο μπορεί να συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην στενή σχέση από νωρίς που μπορούν να έχουν τα παιδιά με την αφήγηση ιστορίας. Επίσης, μια τέτοια σχέση, μπορεί να δώσει το έναυσμα στον εκπαιδευτικό να σχεδιάσει μαζί με τα παιδιά και να πραγματοποιήσει δραστηριότητες οι οποίες θα διεγείρουν και θα αναπτύσσουν όλο και περισσότερο την φαντασία και την δημιουργικότητα των παιδιών με σκοπό, τα παιδιά να φτιάχνουν, να αφηγούνται και να δομούν δικές τους ιστορίες, ξεκινώντας από το νηπιαγωγείο και φτάνοντας μέχρι το λύκειο (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013)

Όσον αφορά την Δημιουργική Γραφή και την λογοτεχνία στα πλαίσια του νηπιαγωγείου, βλέπουμε πως η πρώτη, προσεγγίζεται μέσα από διάφορα μέσα. Για παράδειγμα, όταν τα παιδιά καλούνται να εξηγήσουν την επιλογή τους, να λύσουν προβληματισμούς, να περιγράψουν βιώματα τους οδηγούνται σιγά – σιγά στην δημιουργική λεκτική έκφραση, κάτι που και μελλοντικά θα τους προσφέρει την δυνατότητα να εκφράζονται ελεύθερα σε ότι πιστεύουν και υποστηρίζουν. Επιπρόσθετα, με την συμβολή της λογοτεχνίας όπως για παράδειγμα των ποιημάτων τα παιδιά και πάλι οδηγούνται σε μια δημιουργική παραγωγή λόγου, που βασίζεται σε δικά τους ενδιαφέροντα και προκαλούν την ενεργητικότητα και την ευχαρίστηση τους.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα, πως όλα τα παραπάνω αποτελούν δράσεις και δραστηριότητες, οι οποίες αποτελούν μια πολύ ισχυρή και χρήσιμη βάση, για την ενίσχυση της Δημιουργικής Γραφής δίνοντας την δυνατότητα να δημιουργηθούν δραστηριότητες με που να την προάγουν. (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013)

Σχετικά με τα νεότερα Προγράμματα Σπουδών, αν και τονίζεται ο προφορικός λόγος, αξίζει να σημειώσουμε πως στην δημιουργική γραφή δεν αποτελεί το μοναδικό πεδίο ενασχόλησης της. Αντίθετα, η Δημιουργική Γραφή, εμπλέκει μέσα της και τις γλωσσικά παιχνίδια αλλά αποτελεί και ένα σημαντικό μέσο για την διδασκαλία της λογοτεχνίας, η οποία μπορεί να προσεγγιστεί μέσα από παραμύθια, ιστορίες, ποιήματα κ.λπ. Με τον τρόπο αυτό, μπορούν να συνδυαστούν η γλωσσική διδασκαλία με την αισθητική απόλαυση για το λογοτέχνημα ανάλογα με τον τρόπο

και την μέθοδο που θα ακολουθήσει ο/η εκπαιδευτικός. (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013)

Όπως αναφέρει ο Κιοσσές (2018), η Δημιουργική Γραφή και η λογοτεχνία, δεν αφορούν την σύνθεση κειμένων με βασικό στόχο την δημιουργία συγγραφέων (μπορεί να αποτελεί στόχος, όχι όμως ο βασικός). Αντίθετα, στοχεύουν σε μια γενικότερη ένταξη των παιδιών σε λογοτεχνικά είδη, σε μια δηλαδή λογοτεχνική δημιουργική γραφή. Παράλληλα, είναι σημαντικό να τονιστεί, η λειτουργία της δημιουργικής γραφής στα σύγχρονα προγράμματα που αναφέρουμε.

Η Δημιουργική Γραφή, προσφέρει την δυνατότητα να προσεγγιστούν θέματα με βιωματικό και παιγνιώδη χαρακτήρα. Ακόμη και θέματα λογοτεχνικά, αφού για την Δημιουργική Γραφή η λογοτεχνία βιώνει μια αποσχολαιοποίηση, αφού αποδεσμεύεται από τα κλασικά και αυστηρά πλαίσια διδασκαλίας του σχολείου αλλά και από τον φιλολογικό σχολιασμό που συνηθίζεται να επιδιώκεται τα περισσότερα χρόνια. Η λογοτεχνία δηλαδή, σε συνδυασμό με την Δημιουργική Γραφή «ξεφεύγει» από την αντίληψη των τυπικών εξετάσεων με τον απαραίτητο φιλολογικό σχολιασμό και στοχεύει στην ενασχόληση με θέματα που ενδιαφέρουν και προτείνουν τα ίδια τα παιδιά μέσα από τα βιώματα τους προσφέροντας ευελιξία στην μέθοδο διδασκαλίας της. Επιπλέον, τα παιδιά, μέσα από την αφήγηση των βιωμάτων τους, τα παιδιά μπαίνουν σε μια διαδικασία συνειδητοποίησης, οργάνωσης, λεκτικής άρθρωσης των εμπειριών τους μέσα σε ένα δημιουργικό και ελεύθερο πλαίσιο που δημιουργεί και το προσωπικό ύφος των παιδιών (Κιοσσές, 2018). Στην διαδικασία αυτή, τα παιδιά γνωρίζουν την διαδικασία, τον κόπο και τον τρόπο που χρειάζεται για την κατασκευή μια ιστορίας αλλά και την ίδια την γοητεία που έχει η διαδικασία αυτή. Δημιουργείται έτσι μια σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ γραφής και ανάγνωσης, όπου τα παιδιά, σαν δημιουργοί μπορούν να αλλάξουν τους κανόνες που θέτουν στην ιστορία τους.

Η επιτυχία λοιπόν της Δημιουργικής Γραφής, είναι να δημιουργήσει υποψιασμένους και απαιτητικούς αναγνώστες μέσω της συστηματικής ανάγνωσης λογοτεχνίας που στο μέλλον μπορούν να γίνουν συγγραφείς!

3.4 Ο παιγνιώδης χαρακτήρας της Δημιουργικής Γραφής

Όπως αναφέραμε και παραπάνω, βασικός στόχος και σκοπός της Δημιουργικής Γραφής, δεν είναι να δημιουργήσει συγγραφείς οι οποίοι θα πρέπει αποκλειστικά να μαθαίνουν και να βασίζονται στους λογοτεχνικούς κανόνες

συγγραφής. Αντίθετα, προσφέρεται μια ελευθερία όχι μόνο ως προς την συγγραφή αλλά και προς όλη την διαδικασία που την διέπει, όπως για παράδειγμα, η απλή έκφραση βιωμάτων και η ανάπτυξη της δημιουργικότητας. Με τον τρόπο αυτό, βλέπουμε πως προσφέρεται ένα πιο «ανοιχτό» πλαίσιο δράσης, που όσον αφορά τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, μπορεί να ενταχθεί σε όλα τα ηλικιακά και εκπαιδευτικά προγράμματα, με ιδιαίτερη έμφαση στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία.

Αναλυτικότερα, είναι σημαντικό οι διαδικασίες μάθησης της Δημιουργικής Γραφής, να διέπονται από ένα παιγνιώδη τρόπο εφαρμογής. Στο νηπιαγωγείο, η έμφαση στην σημασία του παιχνιδιού, παρουσιάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις υπόλοιπες βαθμίδες. Έτσι, η Δημιουργική Γραφή, μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα του με πλούσιο υλικό που αφορά το παιχνίδι. Πιο συγκεκριμένα, η παιγνιώδης κατάσταση προκύπτει και από την ίδια την εφαρμογή της. Δηλαδή, αφού η Δημιουργική Γραφή αφορά την ελεύθερη των βιωμάτων των παιδιών, αυτομάτως δημιουργείται ένα κλίμα το οποίο δεν υπακούει αποκλειστικά σε κανόνες, δομές και διαδικασίες. Αντιθέτως, προσφέρει μια απελευθέρωση που έχει να κάνει και με την αρχική έκφραση της δημιουργικότητας των παιδιών και την κοινωνικοποίηση τους μέσα στο σύνολο της τάξης. Απομακρύνεται δηλαδή η αντίληψη πως θα πρέπει η λογοτεχνία και κατ' επέκταση και η Δημιουργική Γραφή να αφορά την φιλολογική και αυστηρή προσέγγιση, που αφορά κυρίως παιδιά μεγαλύτερων ηλικιών. (Κουμασίδης, Κωτόπουλος, 2019)

Όπως αναφέρουν οι Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, σημαντικό κομμάτι για την διδασκαλία της Δημιουργικής Γραφής είναι τα εργαστήρια που μπορούν να δημιουργηθούν. Τα εργαστήρια στην περίπτωση αυτή προσεγγίζονται με ένα τρόπο, όπου θα πρέπει να λειτουργούν χωρίς να ξεφεύγουν από την μάθηση αλλά ταυτόχρονα να προωθείται η εξερεύνηση γνώσης μαζί με τα παιδιά. Αναφέρεται και πάλι η σημαντικότητα της βιοματικής έκφρασης στην πορεία και την διαδικασία της μάθησης, η οποία αποδεσμεύεται από αυστηρούς λογοτεχνικούς κανόνες. Τα εργαστήρια που αναφέρονται, τονίζουν σε σημαντικό βαθμό την δύναμη που μπορεί να έχει η ομάδα και η συνεργασία, χωρίς να παραγκωνίζεται και να υποβαθμίζεται η προσωπική έκφραση, δημιουργικότητα και δημιουργία του κάθε συμμετέχοντος. Απεναντίας, καλλιεργείται ένα κλίμα που προωθείται η συνεργασία, η συζήτηση, η αναζήτηση νέων γνώσεων και πληροφοριών που μπορούν να οδηγήσουν στην βελτίωση ή και διόρθωση. Βασικότερο όμως σημείο, αποτελεί η απομάκρυνση από

την αυστηρή, μοναχική ατομική εργασία, που στα μάτια του εμπλεκόμενου μπορεί να φαντάζει μια διαδικασία επιβαρυντική και δύσκολη. Με όλα τα παραπάνω, βλέπουμε πως μέσω των εργαστηρίων αυτών προσεγγίζεται η δημιουργική γραφή από έναν πιο παιγνιώδη τρόπο. Αυτό συμβαίνει γιατί απελευθερώνεται το πλαίσιο των αυστηρών κανόνων του μαθήματος, προωθείται η ομαδικότητα και η απλή συζήτηση βιωμάτων, η οποία μπορεί να αποτελέσει την αφορμή δημιουργικών δραστηριοτήτων και παιχνιδιών, τα οποία θα τα έχουν προσεγγίσει και δημιουργήσει τα ίδια τα παιδιά, άρα θα θεσπίσουν τους κανόνες που αποφασίσουν σε θέματα σίγουρα ενδιαφέροντα γι' αυτά, αφού θα προκύπτουν από τα δικά τους βιώματα.

Στα λεγόμενα των Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλου, αναφέρεται επίσης και η σημαντικότητα τα εργαστήρια αυτά, να προάγουν την αποδοχή της διαφορετικότητας σε όλα τα επίπεδα και να δημιουργείται ένα κλίμα απόλυτης ελευθερίας, όπου κάθε συμμετέχων θα μπορεί να εκφράζεται, γεγονός που είναι απαραίτητο για την εκπαιδευτική διαδικασία. Συνεπώς, βλέπουμε πως τα εργαστήρια συμβάλλουν σημαντικά και στην κοινωνικοποίηση των ανθρώπων που συμμετέχουν αλλά και στην δημιουργία ανθρώπινων σχέσεων.

Για την προσχολική ηλικία, τα εργαστήρια μπορούν να προσεγγίζονται με πληθώρα υλικών και μέσων (βιβλία, φωτογραφίες, εφημερίδες κ.λπ.) τα οποία θα τους δίνουν νόημα για τον γραπτό λόγο αλλά και την δυνατότητα να τα συνδυάσουν με δικές τους προσωπικές εμπειρίες. Επιπρόσθετα, μέσα από τέτοιες δράσεις προσεγγίζεται η διαθεματικότητα, αφού μπορούν να εμπλακούν πολλές μαθησιακές περιοχές για την δημιουργία παιχνιδιών από τα ίδια τα παιδιά. Ενισχύονται οι επικοινωνιακές δεξιότητες των παιδιών, αφού καλείται να σκεφτεί κατ' αρχάς δημιουργικά, να υποστηρίξει την άποψη του με επιχειρήματα, να διαπραγματευτεί και να ακούει και να σέβεται τον συνομιλητή του. Ο παιγνιώδης τρόπος της διαδικασίας αυτής μπορεί αρχικά να προσεγγιστεί από τον/την νηπιαγωγό, όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω, με μέσα όπως για παράδειγμα μια μασκότ ενός παραμυθιού και μέσα από τις δράσεις να προκύψουν παιχνίδια όπως για παράδειγμα θεατρικό παιχνίδι. (Βακάλη, Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013)

Συμπερασματικά, η Δημιουργική Γραφή προσφέρει ένα συγγραφικό ταξίδι μέσα στο οποίο οι ίδιοι οι συμμετέχοντες απελευθερώνονται, θέτουν δικούς τους κανόνες, εξελίσσονται, ψυχαγωγούνται, όπως ακριβώς γίνεται και με ένα παιχνίδι. Ο

«απεγκλωβισμός» από την αυστηρή διαδικασία μάθησης ανοίγει πλέον τον δρόμο για την ένταξη της Δημιουργικής Γραφής στα προγράμματα σπουδών όλων των ηλικιών, με σημαντικότερο σημείο, την προσέγγιση της με παιγνιώδη και παιδαγωγικό τρόπο, όπως ακριβώς αξίζει να βρίσκεται στα αναλυτικά προγράμματα και την σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

4.1 Ο συγγραφέας

Ο Αντουάν ντε Σαντ – Εξυπερύ, ήταν γάλλος συγγραφέας και γεννήθηκε στις 29 Ιουνίου του 1900 στην Λυών της Γαλλίας. Καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια, αν και το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας τους είχε χαθεί πριν χρόνια. Το γεγονός αυτό, δεν εμπόδισε τον ίδιο και την οικογένεια του να ζήσουν μια άνετη ζωή χωρίς στερήσεις. Ζούσε με την μητέρα και τα 4 αδέρφια του, καθώς ο πατέρας του απεβίωσε όταν ο ίδιος ήταν σε μικρή ηλικία. Σαν μαθητής, δεν ήταν ιδιαίτερα καλός, ωστόσο κατάφερε να σπουδάσει αρχιτεκτονική μέχρι που επιστρατεύτηκε το 1921 στην γαλλική αεροπορία και πήρε πτυχίο αεροπόρου (Μόρφη, 2020).

Χαρακτηριστικό του ήταν, η μεγάλη του αγάπη για την αεροπορία, την οποία και υπηρετούσε πιστά μέχρι και το τέλος της ζωής του. Σε ηλικία 12 ετών, πραγματοποίησε την πρώτη του πτήση, που ήταν καθοριστική για την πορεία του στον χώρο. Ασχολήθηκε με την πολιτική αεροπορία και αποτέλεσε σημαντικός παράγοντας στην ίδρυση της πρώτης διεθνούς γαλλικής εμπορικής εταιρίας. Το 1927, ήταν ήδη επικεφαλής στο αεροδρόμιο της Σαχάρα, όπου λίγα χρόνια αργότερα, αυτός και ο συγκυβερνήτης του θα κινδύνευαν από θάνατο καθώς το αεροσκάφος τους συνετρίβη. Επιπρόσθετα, είχε σημαντική συνεισφορά στην δημιουργία αεροπορικών δρομολογίων μεταξύ Γαλλίας με Αφρική, Ατλαντικό και Νότια Αμερική (Blatty, 2019).

Πολέμησε στον 2^ο Παγκόσμιο πόλεμο και μετά την πτώση της Γαλλίας το 1943, μετακόμισε στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αξιοσημείωτο είναι, πως από πτητικά ατυχήματα απέκτησε μόνιμες αναπηρίες, οι οποίες όμως δεν τον εμπόδισαν να συνεχίσει να ταξιδεύει.

Αν και για τον ίδιο η αεροπορία ήταν μια βαθιά αγάπη αλλά και μια ηρωική δράση, την έβλεπε όμως και ως μια αφορμή για να γεννηθούν λογοτεχνικά θέματα και κατ' επέκταση έργα. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου που όλα του τα έργα σχετίζονται με τα αεροπλάνα, τα ταξίδια με αυτά, την αεροπορία κ.λπ. Για τον ίδιο, αποτελούσε ένα μέσο εξερεύνησης των ίδιων των ανθρώπων, τον κόσμο που είχαν διαμορφώσει και ζούσαν αλλά και των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ τους (Μόρφη, 2020).

Σχετικά με την συγγραφική του δράση, χαρακτηρίζεται από ένα θλιβερό και απαισιόδοξο ύφος. Ως επί το πλείστον, χρησιμοποιεί λυρική και συγκινητική γλώσσα με μια χαρακτηριστική αρχοντιά. Τα έργα του, προβάλλουν επικίνδυνες περιπέτειες μέσα από τις οποίες πάντα θίγεται το θέμα της αποστολής του ανθρώπου στον κόσμο. Πολλοί, δεν τον χαρακτηρίζουν συγγραφέα αλλά φιλόσοφο, ο οποίος ασχολήθηκε με την ζωή και τον προορισμό της. Η πρώτη δημοσίευση έργου του, αφορούσε το «The Aviator» και πραγματοποιήθηκε το 1926. Το σημαντικότερο έργο του έχει χαρακτηριστεί ο μικρός πρίγκιπας, που αποτελεί μέχρι και σήμερα από τα πιο επιτυχημένα βιβλία όλων των εποχών. Σημαντικό είναι να αναφερθεί, πως το έργο του «Wind, sand and stars», έχει βραβευτεί με το μεγάλο βραβείο μυθιστορήματος από την γαλλική ακαδημία αλλά και με το εθνικό βραβείο βιβλίου στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (Blatty, 2019). Επιπλέον, η ζωή του αλλά και τα έργα του, έχουν αποτελέσει έμπνευση για την δημιουργία ταινιών.

Απεβίωσε το 1944 σε ένα αεροπορικό δυστύχημα που συνέβη σε μια πτήση που ξεκινούσε από την Κορσική και συνέχισε πάνω από την Γαλλία, λίγο μετά την παρασημοφόρηση του για την συμβολή του στον πόλεμο. Τα συντρίμια του αεροσκάφους του βρέθηκαν 60 χρόνια μετά και οι αιτίες της συντριβής παραμένουν ακόμη άγνωστες. Το όνομα του τιμάται σε δρόμους, εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά και στο αεροδρόμιο της Λυών.

4.2 Το βιβλίο

«Ο μικρός πρίγκιπας» του AntoinedeSaint – Exupery, αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά και πιο επιτυχημένα βιβλία των τελευταίων χρόνων. Ανήκει στα κλασικά και διαχρονικά βιβλία που θα έπρεπε κάποιος να έχει διαβάσει, καθώς αν και θεωρείται παιδικό βιβλίο, απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες. Αποτελεί έναν παιδικό μύθο, που προσεγγίζεται μέσα από μια ποιητική και μυστικιστική πλευρά, η οποία όμως έχει σαν στόχο να φανερώσει την άποψη πως τα απλά πράγματα στην ζωή, είναι αυτά που δίνουν νόημα και τον πραγματικό πλούτο στους ανθρώπους (Blatty, 2019). Αξιοσημείωτο είναι, πως την εικονογράφηση του πρωτότυπου βιβλίου, είχε αναλάβει ο ίδιος ο συγγραφέας. Έχουν εκδοθεί πάνω από 100 εκατομμύρια αντίτυπα και έχει μεταφραστεί σε 250 γλώσσες σε όλο τον κόσμο. Ο τύπος της ιστορίας χαρακτηρίζεται ως νουβέλα με στοιχεία παραμυθιού – ιστορία για παιδιά.

Αν και διαδραματίζεται στα πλαίσια της φαντασίας, θίγει βαθυστόχαστες ιδεαλιστικές παρατηρήσεις για την ζωή και την ανθρώπινη φύση, αφήνει κάθε αναγνώστη έκπληκτο και συγκινημένο. Μέσα από τις φανταστικές ιστορίες που παρουσιάζονται με πρωταγωνιστή τον μικρό πρίγκιπα, ο συγγραφέας θίγει θέματα της καθημερινότητας και προβληματίζεται σχετικά με τον άνθρωπο, την ζωή και τους στόχους που θέτει.

Στόχος τουAntoinedeSaint – Exupery, είναι να περάσει ένα δυνατό μήνυμα για την ζωή και την ανθρωπιά, την φιλία αλλά και τις αξίες της σύγχρονης ζωής.

Όσον αφορά το θέμα του βιβλίου, παρουσιάζεται ο αφηγητής, ο οποίος προσγειώνεται εκτάκτως με το αεροπλάνο του που παρουσιάζει βλάβη στην έρημο Σαχάρα. Εκεί, γνωρίζει ένα ιδιαίτερο, ξανθό, ευαίσθητο και όμορφο παιδί, τον μικρό πρίγκιπα. Έτσι ξεκινά και η ιστορία του βασικού ήρωα. Ο μικρός πρίγκιπας, ξεκινά να διηγείται στον αφηγητή, τις εμπειρίες του από τα ταξίδια που έχει πραγματοποιήσει σε διάφορους πλανήτες, όσο ταυτόχρονα ο πιλότος – ακροατής, προσπαθεί να επιδιορθώσει την βλάβη του. Ο ήρωας, έχει τις παραξενιές του. Δεν ξεχνά τις ερωτήσεις που κάνει αλλά πολύ συχνά αποφεύγει να απαντήσει σε όσες του κάνουν, αγαπά πολύ τα ηλιοβασιλέματα, μισεί τα μπασομπαμπ, είναι ερωτευμένος με ένα τριαντάφυλλο, φροντίζει τα ηφαίστεια του και θέλει να αποκτήσει ένα αρνάκι. Παραθέτει τις εμπειρίες του από τα ταξίδια του, τους διαλόγους με τα λουλούδια, το φίδι και την αλεπού (Καρακώστα, 1997).

Τέλος, η σχέση που προκύπτει στους δύο ήρωες, καταλήγει στην αγάπη, που φωτίζεται με τα αστέρια και το γέλιο τους. Έρχεται ο αποχωρισμός και μένει πάντα μια γλυκιά ανάμνηση για την γνωριμία του με ένα πλάσμα μαγικό και μοναδικό που τον κάνει να μάθει την δύναμη και την σημασία της φιλίας.

Εν κατακλείδι, να αναφερθεί πως η ιστορία έχει πολλές διασκευές με μια μουσική ταινία του 1974, ένα παιδικό άλμπουμ που κέρδισε και βραβείο Grammy, αλλά και με πιο σύγχρονες τεχνολογίες σε κινούμενα σχέδια το 2016(Blatty, 2019).

4.3 Οι συμβολισμοί του βιβλίου

Ο «Μικρός Πρίγκιπας», αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά βιβλία που έχουν αλληγορικό χαρακτήρα και πολλούς συμβολισμούς. Οι συμβολισμοί αυτοί, αφορούν τους ήρωες, τις συνθήκες αλλά και γενικότερες έννοιες που πραγματεύεται το βιβλίο.

Αρχικά, μπορούμε να ξεχωρίσουμε κάποια στοιχεία που αφορούν την ίδια την αφήγηση. Βλέπουμε λοιπόν, πως ο συγγραφέας παρουσιάζεται παντογνώστης αφηγητής

και χρησιμοποιεί πολλά στοιχεία παραμυθιού με συμβολισμούς που θα αναλύσουμε παρακάτω. Σχετικά με το ύφος και την γλώσσα που χρησιμοποιεί, βλέπουμε και πάλι πως οι λέξεις παρουσιάζουν έναν συμβολικό χαρακτήρα με απλό και καθαρό νόημα.

Χρησιμοποιείται ο ενεστώτας και ο αόριστος αποκλειστικά, ωστόσο, διαθέτει διαλόγους οι οποίοι κάνουν το κείμενο ζωντανό, προσφέρουν ποικιλία, παραστατικότητα αλλά και θεατρικότητα. Επιπρόσθετα, συναντάμε έντονο το στοιχείο των σχημάτων λόγου όπως τις προσωποποιήσεις, τις μεταφορές, τις αντιθέσεις, τις εικόνες κ.λπ. (omikrosprigkipas)

Στη συνέχεια, θα εξετάσουμε τους συμβολισμούς των ηρώων ξεχωριστά, για να φανερωθεί το βαθύτερο νόημα που ήθελε να προσφέρει ο συγγραφέας.

Ας ξεκινήσουμε από τον μικρό πρίγκιπα ο οποίος είναι και ο πρωταγωνιστής της ιστορίας. Τα χαρακτηριστικά του, τον παρουσιάζουν ως ένα μικρό παιδί, με αθωότητα, παιδικότητα, το οποίο διαθέτει ωστόσο μια συναισθηματική ωριμότητα σε συνδυασμό με την παιδική του αφέλεια. Αγαπά βαθιά και η αγάπη του για το τριαντάφυλλο είναι η απόδειξη και δίνει νόημα στη ζωή του. Μέσα από τον ήρωα αυτό, συμβολίζεται η νεανική ηλικία των ανθρώπων και η λαχτάρα τους να εξερευνήσουν την ζωή, τον κόσμο και τους ανθρώπους. Επίσης, συμβολίζει την ανάγκη απόκτησης νέων εμπειριών, οι οποίες θα συμβάλλουν στην διαμόρφωση των αξιών κάθε νέου ανθρώπου (Μπούσια, 2010).

Έπειτα, μελετούμε τον ρόλο της αλεπούς. Η αλεπού, είναι χαρακτηριστική μορφή για την ιστορία αφού ξεχωρίζει για τον διάλογο της με τον μικρό πρίγκιπα. Συμβολίζει την σοφία και την εξυπνάδα. Είναι αυτή που φανερώνει και περαιτέρω κρυφά νοήματα της ζωής στον μικρό πρίγκιπα αλλά και στους αναγνώστες, τα οποία αφορούν την σημασία των αγαπημένων μας ανθρώπων στη ζωή μας, την ανυπομονησία και την νοσταλγία που νιώθουμε όσο τα περιμένουμε, την αγάπη και την φροντίδα που χρειάζονται οι άνθρωποι που αγαπάμε. Επιπλέον, συμβολίζει την ανιδιοτελή αγάπη και φωτίζει την σημαντικότητα και την αξία της διαδικασίας που χρειάζεται για να αναπτυχθούν συναισθηματικοί δεσμοί μεταξύ των ανθρώπων. Είναι το πιο χαρακτηριστικό σύμβολο φιλίας και είναι αυτή που μαθαίνει στον μικρό πρίγκιπα την χαρά που προσφέρει η συνύπαρξη με άλλους (Μπούσια, 2010).

Κατόπιν, εξετάζουμε το τριαντάφυλλο. Εδώ, ο συμβολισμός διαφέρει από αυτόν της αλεπούς. Συμβολίζει την ομορφιά και την γοητεία, αλλά φανερώνει το νόημα πως μόνο αυτά δεν είναι αρκετά για να αναπτυχθούν δεσμοί. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως εγωιστικό και παράξενο, παρ' όλα αυτά παραμένει μοναδικό. (mikrosprigkipas)

Επιπροσθέτως, βλέπουμε πως παρουσιάζονται αντιθέσεις, καθώς παρουσιάζεται και ως το λουλούδι της αγάπης, έχει ανθρώπινα χαρακτηριστικά, μας συνοδεύει σε ξεχωριστές μας εμπειρίες και δίνει το νόημα πως η αγάπη είναι η ευθύνη που έχουμε για τον άλλο και όχι το αντάλλαγμα που θα πάρουμε (theatrecomments,2016).

Σημαντικό συμβολισμό, έχει και η έρημος που επιλέγει ο συγγραφέας να πέσει το αεροπλάνο του. Η έρημος, συμβολίζει την μοναξιά και την αγωνιώδη προσπάθεια χαράς, όπως αναζητούμε νερό στην έρημο. Η χαρά αυτή προκύπτει από την επικοινωνία που χρειάζεται κάθε άνθρωπος, και στην προκειμένη περίπτωση, από την επικοινωνία του συγγραφέα με τον μικρό πρίγκιπα. Τονίζεται επίσης και η σημασία που έχει η προσωπική ενδοσκόπηση κάθε ανθρώπου, όπου αναζητάμε τον ίδιο μας τον εαυτό. Μόλις επιτευχθεί αυτό, μπορούμε να βγούμε από την έρημο που κρύβει η ψυχή μας (mikrosprigkipas)

Όσον αφορά τις έννοιες που συναντάμε στην ιστορία, η πιο χαρακτηριστική είναι η φιλία. Τονίζεται ο τρόπος που χρειάζεται για να επιτευχθεί που απαιτεί επένδυση χρόνου, αγάπη, εμπιστοσύνη, ειλικρίνεια, αφοσίωση (theatrecomments,2016). Τον συμβολισμό της φιλίας, τον συναντάμε πιο έντονα στον διάλογο με την αλεπού, όπου αποτελεί και το αποτέλεσμα του ημερώματος που θα δούμε παρακάτω. Η φιλία επίσης βρίσκεται και στο γενικότερο νόημα του συγγραφέα, αφού ο ίδιος παρουσιάζει τον μικρό πρίγκιπα και την συναρπαστική εμπειρία της γνωριμίας τους, να καταλήγει σε μια βαθιά αγάπη και φιλία που του έμαθε πολύ σημαντικά πράγματα. Η φιλία λοιπόν, στην συγκεκριμένη ιστορία συμβολίζει την μοναδικότητα και την επίδραση που έχει στην ψυχή των ανθρώπων. Το νόημα που δίνει στην ζωή, την ευκαιρία για επικοινωνία με άλλους ανθρώπους και την ευθύνη που έχει. Επίσης, επισημαίνει και τον ρόλο της φιλίας στην σύγχρονη κοινωνία όπου οι ρυθμοί έχουν αλλάξει, υπερισχύει η εμπορευματοποίηση, ο καταναλωτισμός, η έλλειψη χρόνου, η επικράτηση της καχυποψίας, η εστίαση στον πλουτισμό, με αποτέλεσμα να χάνεται η ουσιαστική και αληθινή επικοινωνία (mikrosprigkipas).

Το ημέρωμα που συναντάμε στην ιστορία, βρίσκεται και πάλι στον διάλογο του πρωταγωνιστή με την αλεπού. Εδώ το ημέρωμα, αποτελεί την διαδικασία που χρειάζεται για να προκύψει ως αποτέλεσμα η φιλία. Συμβολίζει δηλαδή, τη δημιουργία θεσμών, την γνωριμία με το κατάλληλο κλίμα και τονίζει την χρονική σημασία που υπάρχει πριν και μετά το ημέρωμα. Δηλαδή, πριν από αυτό, η ζωή είναι βαρετή και μονότονη ενώ μετά προκύπτει η ανάγκη και η φροντίδα για τον άλλο, το νόημα της ζωής μέσα από τα

συναισθήματα που νιώθουμε, η ομορφιά της ουσιαστικής φιλίας και η μοναδικότητα που αποκτά κάθε άνθρωπος που αγαπάμε.

Με το τέλος του διαλόγου του μικρού πρίγκιπα με την αλεπού, συναντάμε και ένα από τα βασικά νοήματα που επιδιώκει να δώσει ο συγγραφέας. Πως η καρδιά και η ψυχή, είναι αυτές που βλέπουν την αληθινή ουσία των πραγμάτων, που δεν στέκεται στην ύλη αλλά εστιάζει στην ομορφιά. Η καρδιά μας και τα συναισθήματα μας δίνουν την δυνατότητα να νιώσουμε την αγάπη και να πλησιάσουμε ανθρώπους που μπορούμε μαζί τους να αναπτύξουμε συναισθηματικούς δεσμούς. Το μυστικό αυτό, προδίδει και συμβολίζει την σημασία του χρόνου που δίνουμε σε όσα αγαπάμε αλλά και τα αληθινά αισθήματα ψυχής, που προκύπτουν και νιώθουμε έντονα σε στιγμές αποχωρισμού (mikrosprigkipas).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

5.1 Εκπαιδευτική πρόταση

Με βάση τα όσα αναφέραμε σχετικά με το παιχνίδι, την χρησιμότητα του στην μάθηση αλλά και την Δημιουργική Γραφή, προτείνονται τα παρακάτω παιχνίδια με συγκεκριμένους στόχους που αφορούν την Δημιουργική Γραφή (αφήγηση, περιγραφή, κατανόηση χαρακτήρων) στηριζόμενοι στο βιβλίο και την ιστορία του μικρού πρίγκιπα.

Τα παρακάτω παιχνίδια, απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Για την καλύτερη κατανόηση, θέτουμε ένα πλαίσιο τάξης, αρχικά για το νηπιαγωγείο, όπου, έστω ότι η τάξη μας αποτελείται από 15 παιδιά. Τα δώδεκα είναι παιδιά νηπιακής ηλικίας και τα 3 προνηπιακής ηλικίας. Τα αγόρια είναι 7 και τα κορίτσια 8. Στις τάξεις του δημοτικού, τα παιδιά είναι ίσης ηλικίας.

Τα παιχνίδια, προτείνονται να πραγματοποιούνται δια ζώσης κατά την περίοδο της άνοιξης, δηλαδή προς το τέλος της σχολικής χρονιάς. Επιλέγουμε εκείνη την περίοδο καθώς, για να προσεγγίσουμε το βιβλίο και τα παιχνίδια που δομήθηκαν επιθυμούμε τα παιδιά να έχουν οικειοποιηθεί τον χώρο του σχολείου αλλά και να έχουν χτίσει μεταξύ τους σχέσεις φιλίας και συνεργασίας.

Βασικός σκοπός των παιχνιδιών, παραμένει να διεγερθεί η δημιουργικότητα και η φαντασία των παιδιών, μέσα από ένα λογοτεχνικό κείμενο και συγκεκριμένα τον μικρό πρίγκιπα, ο οποίος όπως αναλύσαμε παραπάνω, εκτός από την συγγραφική, λογοτεχνική του αξία, παρουσιάζει σύμβολα αλλά και δυνατότητες που μας δίνουν την ευκαιρία να προσεγγίσουμε το έργο μέσα από ένα παιγνιώδη και δημιουργικό τρόπο μάθησης για τα παιδιά. Επιπλέον, στοχεύουν ακόμη και στην ψυχαγωγία των παιδιών.

Τέλος, στους στόχους και στα μέσα που προτείνονται για να πραγματοποιηθούν τα παιχνίδια, προσπαθούμε να εμπλέκουμε και επιπλέον μαθησιακές περιοχές και σκοπό να πραγματοποιηθεί η ζητούμενη διαθεματικότητα.

Σε κάθε παιχνίδι, υπάρχουν κάποιοι βασικοί στόχοι οι οποίοι θα αναφερθούν εδώ με στόχο στην περιγραφή των παιχνιδιών, να αναδειχθούν πιο συγκεκριμένοι και σημαντικοί για κάθε παιχνίδι, στόχοι.

Στόχοι όλων των παιχνιδιών:

1. Να χρησιμοποιούν και να ενεργούν μέσα σε κανόνες παιχνιδιού
2. Να εξασκήσουν και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους
3. Να παίξουν και να διασκεδάσουν
4. Να αναπτύξουν τον προφορικό τους λόγο
5. Να συνεργαστούν μεταξύ τους για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού

5.2 Παιχνίδι 1: Taboo

Προτείνεται για: Δημοτικό

Βασικός στόχος: Περιγραφή

Επιμέρους στόχοι:

- 1) Να εξοικειωθούν με λέξεις τις ιστορίας
- 2) Να αποκτήσουν οι λέξεις ένα παιγνιώδη χαρακτήρα
- 3) Να ενισχυθεί η δημιουργικότητα τους
- 4) Να ασκηθούν στην περιγραφή

Υλικά – μέσα: Κάρτες taboo, κλεψύδρα, κόρνα

Εκτιμώμενος χρόνος: 30 λεπτά

Περιγραφή:

Για το συγκεκριμένο παιχνίδι, θα ακολουθήσουμε τους βασικούς κανόνες του επιτραπέζιου. Ωστόσο, οι κάρτες θα έχουν δημιουργηθεί είτε από τον/την εκπαιδευτικό είτε σε συνεργασία με τα παιδιά ως ξεχωριστή δραστηριότητα με στόχο να πραγματοποιηθεί το παιχνίδι. Αναλυτικότερα, σχετικά με τους κανόνες έχουμε τα

παρακάτω. Αρχικά, χωριζόμαστε σε ομάδες όχι απαραίτητα ίσων ατόμων. Καθόμαστε εναλλάξ, δηλαδή κάθε παίκτης έχει δίπλα του παίκτη της άλλης ομάδας. Βασικός στόχος είναι κάθε παίκτης, μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρόνο, να μπορέσει να περιγράψει όσες πιο πολλές λέξεις από τις κάρτες μπορεί στην ομάδα του χωρίς να πει της «απαγορευμένες λέξεις». Η λέξη που πρέπει να περιγραφεί βρίσκεται στο πάνω μέρος της κάρτας ενώ οι «απαγορευμένες» είναι η λίστα κάτω από αυτή. Ο διπλάνος παίκτης της αντίπαλης ομάδας ελέγχει την περιγραφή του παίκτη με σκοπό να ακυρώσει την κάρτα όταν θα ειπωθεί κάποια απαγορευμένη λέξη. Η παντομίμα, τα αγγλικά και οι λέξεις με ίδια συνθετικά απαγορεύονται.

Στην περίπτωση μας, οι κάρτες αφορούν λέξεις από την ιστορία του μικρού πρίγκιπα, τις οποίες όπως αναφέραμε έχουμε πραγματοποιήσει εμείς. Οι κάρτες μας έχουν την εξής μορφή

ΚΑΡΔΙΑ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	ΕΡΗΜΟΣ	ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ
Ψυχή	Μάθημα	Σαχάρα	Πετάω
Όργανο	Χώρα	Άμμος	Βλάβη
Αγάπη	Πόλη	Νερό	Κινητήρας
Χτύπος	Βουνό	Όαση	Μέσα Μαζικής Μεταφοράς
ΠΛΑΝΗΤΗΣ	ΦΙΔΙ	ΑΣΤΕΡΙ	ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ
Γη	Ζώο	Ουρανός	Ήλιος
Διάστημα	Ερπετό	Ψηλά	Φεγγάρι
Ουρανός	Δάγκωμα	Νύχτα	Ουρανός
Άρης	Σέρνεται	Φως	Δύση

ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ
Μικρός
Βασιλιάς
Παλάτι
Κορόνα

ΑΛΕΠΟΥ
Ζώο
Πονηρή
Καφέ
Λύκος

ΠΗΓΑΔΙ
Νερό
Βαθύ
Στρόγγυλο
Κουβάς

ΓΗ
Πλανήτης
Βουνά
Ανθρωποι
Ζώα

ΒΑΣΙΛΙΑΣ
Παλάτι
Βασίλισσα
Διαταγή
Στέμμα

ΜΑΤΑΙΟΔΟΞΙΑ
Μάταιος
Θαυμαστής
Επιδεικνύω
Δόξα

ΜΕΘΥΣΙ
Ποτό
Αλκοόλ
Μπουκάλι
Ζάλη

ΑΝΘΡΩΠΟΣ
Άνδρας
Γυναίκα
Παιδί
Ζώο

ΦΑΝΑΡΙ
Φως
Ανάβω
Σβήνω
Κόκκινο

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ
Λουλούδι
Φυτό
Κόκκινο
Αγκάθι

ΒΛΑΒΗ
Ζημιά
Λάθος
Πρόβλημα
Λύση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
Μαγαζί
Δουλειά
Χρήματα
Εργασία

5.3 Παιχνίδι 2: 5 secondchallenge/ Σε 5 δευτερόλεπτα πες μας...

Προτείνεται για: Νηπιαγωγείο και δημοτικό

Βασικός στόχος: Να κατανοήσουν βασικά στοιχεία της ιστορίας

Επιμέρους στόχοι:

- 1) Να αναπαράγουν στοιχεία και γεγονότα της ιστορίας
- 2) Να παρατηρήσουν και να ξεχωρίσουν σημεία της ιστορίας
- 3) Να αναγνωρίσουν τα στοιχεία και την κατηγορία που ανήκει το καθένα
- 4) Να συσχετίσουν την ιστορία με την ερώτηση που τίθεται

Υλικά – μέσα: Κάρτες 5secondchallenge, κλεψύδρα, κόρνα

Εκτιμώμενος χρόνος: 30 λεπτά

Περιγραφή:

Για το παιχνίδι μας αυτό, θα χρησιμοποιήσουμε την κλασική εκδοχή του παιχνιδιού. Δηλαδή, ένα άτομο αποτελεί τον εκφωνητή της ερώτησης, με το τέλος της εκφώνησης η κλεψύδρα των 5 δευτερολέπτων γυρίζει ανάποδα και ο χρόνος κυλά. Ο ερωτώμενος θα πρέπει να απαντήσει στην ερώτηση μέσα στον χρόνο αυτό. Εάν προλάβει και απαντήσει σωστά μέσα στον χρόνο η κάρτα πηγαίνει στον νικητή. Εάν δεν προλάβει ή δεν δώσει αριθμητικά σωστές απαντήσεις η κάρτα συνεχίζει στον επόμενο ο οποίος δεν θα πρέπει να επαναλάβει καμία απάντηση από τον προηγούμενο παίκτη. Εάν το παιχνίδι αφορά αποκλειστικά παιδιά νηπιαγωγείου μπορούμε να τροποποιήσουμε κάποιους κανόνες, όπως να προσφέρουμε περισσότερα δευτερόλεπτα και να επιτρέπουμε την επανάληψη σε κάποιες απαντήσεις. Κάθε κάρτα μετρά και θετικά ως πόντος. Το παιχνίδι παίζεται και ατομικά και ομαδικά. Στην πρώτη περίπτωση, μπορούμε να κάνουμε ένα κύκλο στην παρεούλα και στην μέση να έχουμε την κλεψύδρα και την κόρνα για το τέλος του χρόνου. Οι ερωτήσεις να γίνονται στα παιδιά κυκλικά. Στην δεύτερη περίπτωση, μπορούν να γίνουν ομάδες και η ερώτηση να απευθύνεται σε όλα τα παιδιά της ομάδας. Μπορεί να δίνεται και ένας χρόνος για συμβούλιο της ομάδας πριν μετρήσει ο χρόνος αντίστροφα (πχ 5 δευτερόλεπτα).

Οι ερωτήσεις που διαμορφώσαμε και προτείνονται αφορούν αποκλειστικά την ιστορία του μικρού πρίγκιπα. Μαζί με τις ερωτήσεις παραθέτονται ενδεικτικά και κάποιες πιθανές απαντήσεις για την διευκόλυνση πραγματοποίησης του παιχνιδιού.

Ερωτήσεις:

Σε 5 δευτερόλεπτα πες μας...

- 1) 3 πλανήτες που συναντάμε στον μικρό πρίγκιπα
 - Ο πλανήτης γη
 - Ο πλανήτης του μεθυσμένου
 - Ο πλανήτης του επιχειρηματία
- 2) 3 ζώα που συναντάμε στην ιστορία
 - Αλεπού
 - Φίδι
 - Αρνί
- 3) 3 εξωτερικά χαρακτηριστικά του μικρού πρίγκιπα
 - Ξανθά μαλλιά
 - Μικρόσωμος
 - Λευκό δέρμα
- 4) 3 ήρωες της ιστορίας
 - Ο μικρός πρίγκιπας
 - Η αλεπού
 - Ο βασιλιάς
- 5) 3 στοιχεία του πλανήτη του μικρού πρίγκιπα
 - Μπάομπαμπ
 - Τριαντάφυλλο
 - Δύο ηφαίστεια
- 6) 3 χρώματα που έχουν τα τριαντάφυλλα
 - Κόκκινο
 - Λευκό
 - Ροζ
- 7) 3 ζωγραφιές που έκανε ο αφηγητής
 - Φίδι που χωνεύει ελέφαντα
 - Αρνάκι

Τον μικρό πρίγκιπα

8) 3 επαγγέλματα που συναντάμε στην ιστορία

Έμπορος

Επιχειρηματίας

Πιλότος

9) 3 φίλους του μικρού πρίγκιπα

Αλεπού

Αφηγητής

Τριαντάφυλλο

10) 3 φυτά που συναντάμε στην ιστορία

Τριαντάφυλλα

Μπάομπαμπ

Αμπέλια

11) 3 αγαπημένες σου φράσεις από την ιστορία

«Είναι πολύ απλό: μόνο με την καρδιά βλέπεις καλά. Την ουσία τα μάτια δεν την βλέπουν»

«Είναι ο χρόνος που ξόδεψες για το τριαντάφυλλο σου που το κάνει τόσο σημαντικό»

«Ναι, είπα στον μικρό πρίγκιπα, είτε πρόκειται για το σπίτι είτε για τ' αστέρια είτε για την έρημο, αυτό που τα κάνει όμορφα μένει αθέατο»

12) 3 χαρακτηριστικά για το τριαντάφυλλο

Κόκκινο

Αγκάθι

Λουλούδι

13) 3 χαρακτηριστικά για την αλεπού

Κόκκινη

4 πόδια

Φουντωτή ουρά

14) 3 χαρακτηριστικά για το φίδι

Ερπετό

Δηλητήριο

Δάγκωμα

15) 3 στοιχεία χαρακτήρα που συναντάμε στους ήρωες της ιστορίας

Ματαιοδοξία

Αλαζονεία

Ευγένεια

16) 3 χαρακτηριστικά για την Σαχάρα

Υψηλές θερμοκρασίες/ Πολλή ζέστη

Έρημος

Άμμος

17) 3 λόγους που ο μικρός πρίγκιπας είναι το αγαπημένο σου βιβλίο

Μου αρέσει ο ήρωας

Έχει ωραίο νόημα

Χρησιμοποιεί ωραίο λεξιλόγιο

5.4 Παιχνίδι 3: Τηλεπαιχνίδι

Προτείνεται για: Νηπιαγωγείο και δημοτικό

Βασικοί στόχοι: Αφήγηση, περιγραφή, κατανόηση νοημάτων, κατανόηση αφηγηματικών τρόπων, κατανόηση και διαχωρισμός χαρακτήρων

Επιμέρους στόχοι:

- 1) Να παρουσιάσουν όσα γνωρίζουν για την ιστορία του μικρού πρίγκιπα
- 2) Να συσχετίσουν την ιστορία με τις ερωτήσεις
- 3) Να απαριθμούν τους πόντους που καταγράφηκαν στο χαρτί

Υλικά – μέσα: Κάρτες με ερωτήσεις, κόρνα/buzzer, χαρτόνια, χρώματα

Εκτιμώμενος χρόνος: 30 λεπτά

Περιγραφή:

Για τρίτο παιχνίδι, επέλεξα να δημιουργήσουμε ένα τηλεπαιχνίδι, φτιαγμένο γύρω από την ιστορία και το βιβλίο του μικρού πρίγκιπα. Αξίζει να σημειωθεί πως το συγκεκριμένο παιχνίδι, μπορεί να εφαρμοστεί και με άλλες ιστορίες – παραμύθια αλλά και με κάποια διαφορετική μαθησιακή ενότητα ανάλογα το περιεχόμενο διδασκαλίας που θα επιλέξει ο/η εκπαιδευτικός.

Αναλυτικότερα για το παιχνίδι, θα πρέπει να υπάρξει μια προετοιμασία σχετικά με την πρακτική του εφαρμογή. Πιο συγκεκριμένα, ιδανικά μαζί με τα παιδιά, θα πρέπει να προηγηθεί μια δραστηριότητα στην οποία θα συνδιαμορφώνουμε μαζί τα υλικά για το παιχνίδι. Δηλαδή, θα πρέπει να φτιάξουμε τις κάρτες του παρουσιαστή με τις ερωτήσεις, το χαρτόνι- πίνακα με τις κατηγορίες ερωτήσεων, τον πίνακα για την καταμέτρηση πόντων. Στην συνέχεια, θα αναλύσουμε ακριβώς τι σημαίνουν τα παραπάνω με βάση τους κανόνες του παιχνιδιού. Και εδώ συνεργατικά με τα παιδιά μέσα από συζήτηση βγάζουμε όλοι μαζί τους κανόνες.

Το τηλεπαιχνίδι μας λοιπόν, αποτελείται από τους εξής ρόλους: ο παρουσιαστής, οι ομάδες των παικτών (στις οποίες υπάρχει αρχηγός που αλλάζει σε κάθε γύρο), ο υπεύθυνων των πόντων. Στήνουμε πάγκους ανάλογα με τον αριθμό των ομάδων που έχουμε χωριστεί. Ο πάγκος του παρουσιαστή, θα πρέπει να βρίσκεται σε σημείο όπου όλες οι ομάδες να μπορούν να έχουν καθαρή οπτική και ακουστική επαφή. Στον πίνακα της αίθουσας, υπάρχει και ο υπεύθυνος των πόντων ο οποίος σημειώνει στο χαρτόνι που έχουμε δημιουργήσει το σκορ. Καλό θα ήταν οι ομάδες να είναι ισάξιες σε αριθμό.

Αφού δημιουργήσουμε τον χώρο, αναλαμβάνουμε ρόλους ανάλογα με τις επιθυμίες των παιδιών. Ο ρόλος του παρουσιαστή, μπορεί να ενσαρκωθεί από παιδί με την βοήθεια της/του εκπαιδευτικού στην ανάγνωση ή από την ίδια την εκπαιδευτικό. Ο παρουσιαστής λοιπόν, παρουσιάζει τις ενότητες των ερωτήσεων με σκοπό, η ομάδα που έχει κερδίσει τον προηγούμενο πόντο να έχει και το δικαίωμα επιλογής. Την πρώτη κατηγορία μπορεί να την επιλέξει η ομάδα που θα βγει από την κλήρωση. Οι κατηγορίες μπορεί να είναι: «ΑΦΗΓΗΣΗ», «ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ», «ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΙΚΟΝΑΣ», «ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ».

Όταν διαλέξουμε την κατηγορία, ο παρουσιαστής επιλέγει στις κάρτες του μία από τις ερωτήσεις της κατηγορίας που επιλέχθηκε. Με το τέλος της εκφώνησης οι δύο ομάδες συζητάνε για την σωστή απάντηση και όποια ομάδα είναι έτοιμη πρώτη πατάει την κόρνα/buzzer για να δηλώσει την απάντηση. Την απάντηση την δίνει ένα παιδί από κάθε ομάδα, ο αρχηγός, ο οποίος αλλάζει σε κάθε γύρο με σκοπό κάθε παιδί να περάσει από αυτή την θέση. Εάν η απάντηση είναι σωστή ο πόντος περνά στην ομάδα. Οι ομάδες μπορούν να έχουν ονόματα τα οποία θα επιλέγουν τα παιδιά.

Για να γίνει πιο διασκεδαστικό το παιχνίδι, μπορούμε να βάλουμε να παίζει και μουσική. Στο τέλος, μετράμε τους πόντους για να ανακηρυχτεί η νικήτρια ομάδα!

5.5 Παιχνίδι 4: Μάντεψε ποιος

Προτείνεται για: Νηπιαγωγείο και δημοτικό

Βασικοί στόχοι: Περιγραφή, κατανόηση και διάκριση χαρακτήρων

Επιμέρους στόχοι:

- 1) Να περιγράφουν εξωτερικά χαρακτηριστικά των ηρώων
- 2) Να επικοινωνούν λεκτικά
- 3) Να συγκρίνουν τις εικόνες μεταξύ του και να βρουν ομοιότητες και διαφορές

Υλικά – μέσα: Κόλλες A4, χαρτόνι, ξυλομπογιές, μαρκαδόρους, βιβλίο μικρού πρίγκιπα

Περιγραφή:

Στο τέταρτο παιχνίδι μας, θα παίζουμε το παιχνίδι «Μάντεψε ποιος» με την παραλλαγή του μικρού πρίγκιπα. Πιο συγκεκριμένα, προτείνουμε στα παιδιά να παίζουμε ένα παιχνίδι – επιτραπέζιο. Συζητάμε με τα παιδιά και αναφέρεται το «μάντεψε ποιος». Συσχετίζουμε το παιχνίδι με το βιβλίο του μικρού πρίγκιπα και στη συνέχεια ιδανικά προσπαθούμε μαζί με τα παιδιά να βγάλουμε τους κανόνες του παιχνιδιού και να δώσουμε μια περιγραφή. Παράλληλα, μπορούν τα παιδιά που γνωρίζουν το κλασικό παιχνίδι να αναφέρουν τους κανόνες σε όλους. Στόχος είναι: κάθε παιδί μέσα από ερωτήσεις να μπορεί να μαντέψει ποιος ήρωας βρίσκεται στην κάρτα του αντίπαλου παιδιού. Οι ερωτήσεις μπορούν να είναι: «Είμαι άνθρωπος;», «Τα μαλλιά μου είναι ξανθά;» κ.λπ. Μέσα από τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις του αντιπάλου, το παιδί θα μπορεί να συγκρίνει τις εικόνες που έχει μπροστά του και αντίστοιχα να τις απορρίπτει ή να τις κρατά μέχρι να μαντέψει τον ήρωα του άλλου παιδιού. Το παιδί που θα μαντέψει πρώτο ποιος είναι ο αντίπαλος ήρωας παίρνει τον πόντο.

Στη συνέχεια, ξεχωρίζουμε τους ήρωες του βιβλίου, για παράδειγμα: Ο μικρός πρίγκιπας, η αλεπού, ο επιχειρηματίας κ.λπ. Σε ένα μεγάλο χαρτόνι καταγράφουμε

τους ήρωες που αναφέραμε (στο δημοτικό τα ίδια τα παιδιά, στο νηπιαγωγείο με την βοήθεια της νηπιαγωγού). Στη συνέχεια, χωριζόμαστε σε ομάδες, και αποτυπώνουμε εικαστικά τον ήρωα. Σημαντικό μέρος για το συγκεκριμένο παιχνίδι, είναι το βιβλίο που έχουμε επιλέξει να διαπραγματευτούμε να έχει προσεγμένη εικονογράφηση, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να έχουν δει τους ήρωες ή να τους φανταστούν με κάποια βασικά στοιχεία για να τους αποτυπώσουν ή και για να ανατρέξουν στο ίδιο το βιβλίο. Οι εικόνες των παιδιών φροντίζουμε να έχουν ίδιο σχήμα μεταξύ τους αλλά και να έχουμε κάνει τουλάχιστον 2 εικόνες από τον ίδιο ήρωα. Στο κάτω μέρος κάθε ζωγραφιάς, γράφουμε το όνομα του ήρωα. Γι αποθήκευση και μελλοντική χρήση, μπορούμε να πλαστικοποιήσουμε τις εικόνες και να φτιάξουμε το κουτί που θα τις αποθηκεύουμε.

Το παιχνίδι παίζεται και ατομικά (δυο παιδιά αντίπαλα σε ζευγάρια) αλλά και ομαδικά.

Σημείωση: Το παραπάνω παιχνίδι, μπορούμε να το πραγματοποιήσουμε αντίστοιχα και με την παραλλαγή του επιτραπέζιου «στο κεφάλι το 'χω». Ακολουθούμε την ίδια διαδικασία για τους κανόνες και τις εικαστικές αποδόσεις, με την διαφορά ότι το παιδί προσπαθεί να μαντέψει ποια εικόνα βρίσκεται στο στεφάνι που έχει στο κεφάλι του χωρίς να έχει οπτική επαφή μαζί της.

5.6 Παιχνίδι 5: Παραμυθοκάρτες

Προτείνεται για: Νηπιαγωγείο και δημοτικό

Βασικοί στόχοι: Αφήγηση, περιγραφή, σχηματισμός ηρώων και διαλόγων

Επιμέρους στόχοι:

- 1) Να συζητούν και να διαπραγματεύονται τις ιδέες τους για την ιστορία
- 2) Να επιλέγουν εικόνες και να αιτιολογούν την επιλογή τους
- 3) Να χρησιμοποιούν κατάλληλα υλικά της αρεσκείας τους για κάθε περίπτωση
- 4) Να ξεχωρίσουν τις σκηνές του παραμυθιού και να τις αποτυπώσουν εικαστικά

Υλικά - μέσα: Χαρτιά A4, χρώματα, μολύβι

Περιγραφή:

Με το 5^ο και τελευταίο μας παιχνίδι, θα δούμε τις παραμυθοκάρτες. Στο συγκεκριμένο παιχνίδι, θα δημιουργήσουμε κάρτες από την ιστορία του μικρού πρίγκιπα, ωστόσο μπορούμε να εμπλέξουμε κι άλλα παραμύθια. Ο στόχος είναι οι κάρτες να έχουν αποκλειστικά εικονογράφηση και κατά προτίμηση ζωγραφίες των παιδιών από την πορεία της ιστορίας, σαν μια δική μας εικονογράφηση. Από τις συγκεκριμένες κάρτες, θα παίζουμε το παιχνίδι ως εξής:

- 1) Απλώνουμε τις κάρτες της ιστορίας του μικρού πρίγκιπα που αποτυπώνουν τις σκηνές
- 2) Κάνουμε μια μικρή συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο τους
- 3) Στη συνέχεια, ανακατεύουμε τις κάρτες μας και κάθε παιδί τραβάει μια κάρτα
- 4) Την παρατηρεί και μας την παρουσιάζει με την ιστορία που θέλει να δημιουργήσει (ο/η εκπαιδευτικός καταγράφει τις απόψεις των παιδιών)
- 5) Έπειτα, κάθε παιδί επιλέγει την κάρτα και συνεχίζει την ιστορία
- 6) Τέλος, έχουμε φτιάξει την δική μας μοναδική ιστορία!

Αξίζει να σημειωθεί πως μπορούμε τους κανόνες τους παιχνιδιού να τους βγάλουμε μαζί με τα παιδιά. Επιπλέον, το παιχνίδι μπορεί να παιχθεί και σε ομάδες και δίνει την δυνατότητα να ακολουθήσουν στην συνέχεια δραστηριότητες δημιουργικής γραφής. Τέλος, για να ενθαρρύνουμε την φαντασία και την δημιουργικότητα των παιδιών, μπορούμε να «μπερδέψουμε» τις κάρτες με άλλες ιστορίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 Συμπεράσματα

Εξετάζοντας την χρησιμότητα των παραπάνω παιχνιδιών, μπορούμε να επισημάνουμε την συμβολή αυτών στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στα ίδια τα παιδιά. Αναλυτικότερα, βλέπουμε πως δημιουργήθηκαν έχοντας υπόψη ένα σύγχρονο τρόπο μάθησης που εστιάζει στον παιγνιώδη χαρακτήρα της γνώσης. Πιο συγκεκριμένα, ενισχύεται το ενδιαφέρον των παιδιών καθώς προσεγγίζεται το θέμα και συγκεκριμένα η ιστορία του μικρού πρίγκιπα με μια διαδικασία που δεν αφορά αποκλειστικά στην υπακοή κανόνων και την κατανόηση του λογοτεχνικού έργου. Με αυτόν τον τρόπο, βλέπουμε την ένταξη της λογοτεχνίας στο νηπιαγωγείο με κατανοητό τρόπο για τα παιδιά, προσεγγίζοντας την μέσω του παιχνιδιού που αποτελεί βασικό γνώρισμα για την προσχολική ηλικία. Καθ' όλη την διάρκεια των παιχνιδιών, δίνεται έμφαση στην επίτευξη στόχων οι οποίοι αφορούν αρχικά την δημιουργική γραφή γεγονός που συμβάλει στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου των παιδιών (δίνεται έμφαση καθώς τα παιδιά νηπιαγωγείου δεν έχουν εξοικειωθεί με τον γραπτό λόγο) στην κατανόηση πλοκής του έργου, στο διαχωρισμό των σκηνών. Μέσω των στόχων αυτών, προσεγγίζεται από νωρίς η λογοτεχνία και το ίδιο το βιβλίο, γεγονός που μελλοντικά μπορεί να δημιουργήσει υποψιασμένους αναγνώστες ή και συγγραφείς. Επιπρόσθετα, οργανώνοντας τα παιχνίδια με παιδοκεντρικό τρόπο, μπορούν να επιτευχθούν στόχοι και άλλων εμπλεκόμενων μαθησιακών περιοχών, επιτυγχάνοντας έτσι την ζητούμενη διαθεματικότητα. Έπειτα, για τον τρόπο διεξαγωγής των παιχνιδιών, παρατηρούμε πως βασικό ζητούμενο είναι να ενεργοποιηθεί η φαντασία και η δημιουργικότητα τους για ένα κοινό σκοπό. Να ενισχυθεί δηλαδή η ομαδοσυνεργατική μάθηση και συνεργασία.

Επιπλέον, η προσέγγιση της ιστορίας μέσω των παιχνιδιών δίνει την δυνατότητα απομάκρυνσης από την απλή ανάγνωση. Μέσα στα πλαίσια του νηπιαγωγείου, η προσέγγιση αυτή μπορεί να έχει πολλαπλά οφέλη για τα παιδιά και για την ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία. Αναλυτικότερα, η λειτουργία των παιχνιδιών έναντι της απλής ανάγνωσης προσφέρει ένα ευχάριστο κλίμα μάθησης σε αντίθεση με την σχέση πομπού και δέκτη που προκύπτει από την απλή ανάγνωση. Επιπρόσθετα, στα παιχνίδια αναλαμβάνουν ισάξιους ρόλους και συμμετέχουν ενεργά όλα τα παιδιά, ενώ πολλές φορές στην απλή προσέγγιση της ιστορίας με ανάγνωση παρατηρούμε να μην συμμετέχουν όλα τα παιδιά σε ίδιο βαθμό.

Στη συνέχεια, πιστεύω πως τα συγκεκριμένα παιχνίδια προσφέρουν στα παιδιά την δυνατότητα να γνωρίσουν τον μικρό πρίγκιπα και να ανακαλύψουν την μαγεία του ταξιδιού του. Επίσης, προσφέρεται στα παιδιά ένα πλαίσιο ελευθερίας, ψυχαγωγίας, ομαδικότητας και συνεργασίας. Προσεγγίζεται η ιστορία και τα συστατικά της με ένα τρόπο ο οποίος δεν «καταπιέζει» τα παιδιά να απαντήσουν σε μια ερώτηση με μια αποκλειστική σωστή απάντηση. Επιπλέον, πιστεύω πως μέσω αυτών τα παιδιά θα μπορέσουν να αναπτύξουν μελλοντικά το ενδιαφέρον τους για τα βιβλία και να μην τα αντιμετωπίζουν ως «καταναγκαστικό έργο» αλλά ως μέσω ψυχαγωγίας και ευχαρίστησης.

Έπειτα, για τα συγκεκριμένα παιχνίδια θεωρώ πως μέσω των στόχων και του τρόπου διεξαγωγής τους, αναδεικνύεται το λογοτεχνικό έργο και η σημασία του, αφού δεν τονίζονται μόνο τα σημεία που είναι καθοριστικά για την πλοκή, αλλά δίνεται νόημα και σημασία σε όλους τους ήρωες της ιστορίας, στις λεπτομέρειες που παραθέτει ο συγγραφέας και στα νοήματα που περνά μέσω των συμβολισμών του.

Εν κατακλείδι, πιστεύω πως αυτά τα παιχνίδια θα δώσουν την δυνατότητα σε παιδιά και εκπαιδευτικούς να αγαπήσουν την ιστορία του μικρού πρίγκιπα, τον ίδιο και τις περιπέτειες του, να μάθουν, να παίξουν και να ψυχαγωγηθούν μ' αυτές στα πλαίσια ενός σύγχρονου σχολείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

- Αγγούρα (2017). Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο. Μελέτη περίπτωσης: Ο μικρός πρίγκιπας του AntoinedeSaintExupery. (Διπλωματική εργασία). Διαθέσιμο στο:
<http://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/521/Angoura%20Evangelia.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Προσπελάστηκε στις: 27/12/2021
- Αυγητίδου Σ. (2016). Δημιουργικότητα και παιχνίδι στην προσχολική εκπαίδευση: Μια κοινωνιο – πολιτισμική προσέγγιση. Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης (σ. 5-13) doi: 10.12681/dial.10570
- Βακάλη Α., Ζωγράφου – Τσαντάκη Μ., Κωτόπουλος Τ. (2013). Η δημιουργική γραφή στο νηπιαγωγείο. 1^η έκδοση Θεσσαλονίκη: ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε.
- Κιοσσές Σ. (2018). Εισαγωγή στην δημιουργική ανάγνωση και γραφή του πεζού λόγου. 1^η έκδοση Αθήνα: Κριτική
- Καρακώστα Μ. (2002). Εισαγωγικό σημείωμα. Μικρός πρίγκιπας. 11^η έκδοση Αθήνα: Πατάκη
- Κυριάκου Μ. (2018) Μια έρευνα δράσης για την υποστήριξη της παιδαγωγικής του παιχνιδιού στο νηπιαγωγείο: Δράσεις νηπιαγωγού και ανάπτυξη δεξιοτήτων παιχνιδιού σε παιδιά 3-6 ετών. (Διδακτορική διατριβή). Διαθέσιμο στο:
https://gnosis.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/7/61756/Maria_A_Kyriakou_PhD.pdf?sequence=1&isAllowed=y Προσπελάστηκε στις: 14/01/2022
- Κωτόπουλος Τ. (2017). Στα ανεξερευνήτα δώματα της Δημιουργικής Γραφής. SLpress.gr Διαθέσιμο στο: <https://slpress.gr/politismos/sta-aneksereynita-domata-tis-dimiourgikis-grafis/>
- Κωτόπουλος Τ. (2018). «Πώς δει λογοτεχνία μεταφράζει» SLpress.gr Διαθέσιμο στο: <https://slpress.gr/politismos/pos-dei-logotexnian-metafrazein/>
- Κωτόπουλος Τ. & Κουμασίδης Ι. (2019). Η δημιουργική γραφή στην ανοικτή κι εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα. 10th International Conference in Open & Distance Learning – November 2019, Athens, Greece
- Μόρφη Φ. (2020). Αντουάν ντε Σαιντ Εξυπερύ: Ένας ιπτάμενος φιλόσοφος. MaxMag. Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/afieromata/antoyan-nte-saint-exypery/>
- Μπούσια Ε. (2010). Τα αφηγηματικά κείμενα: Δομή και Τεχνικές της ανεπτυγμένης αφήγησης. Μια διδακτική πρόταση: Εφαρμογή της αφηγηματικής υπερδομής στο

«Μικρός Πρίγκιπας» του AntoinedeSaint – Exurery. (Διατριβή μεταπτυχιακού).

Διαθέσιμο στο:

https://nemertes.library.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/4629/3/Nimertis_Mpousia%28ptde%29.pdf Προσπελάστηκε στις 06/12/2021

- Πολίτης Δ. (2012) Η θέση της Λογοτεχνίας στο Νηπιαγωγείο και οι Προοπτικές του Ρόλου της. Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού E- Publishing (σ. 2-9) doi: 10.12681/icw.18050
- Τσαρούχας Ν. (2020) . Η δημιουργική γραφή στην εκπαίδευση: πεδία εφαρμογών, τρόποι δράσεων και σύγχρονες καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης (σ. 4-8) doi: <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.3378>
- Breton. M. (2016) Τα 5 μαθήματα ζωής που πήραμε από τον Μικρό Πρίγκιπα (τα επιβεβαιώνει και η επιστήμη) Huffpost. Διαθέσιμο στο: https://www.huffingtonpost.gr/2016/04/09/culture-little-prince_n_9650066.html
- Canton J., Cleary H., Kramer A., Laxby R., Loxley P., Ripley E., Todd M., Shachar H., Valente A., Vincent B., Walton N., Weeks M., Woollard P. (2016). Η λογοτεχνία με απλά λόγια. Μετάφραση από τα αγγλικά από την Σωτηροπούλου Χ. Αθήνα: Κλειδάριθμος
- Omikrosprigkipas. Συμβολισμοί [Online] Ημερομηνία πρόσβασης: 11/02/2022. Διαθέσιμο στο: <https://o-mikros-prigkipas6.webnode.gr/to-vivlio/symbolismo/>
- Theatrecomments (2016) Ο μικρός πρίγκιπας: Οι ποιητικοί συμβολισμοί ενός διαχρονικού παραμυθιού [Online] Ημερομηνία πρόσβασης: 18/02/2022 Διαθέσιμο στο: <https://theatrecomments.weebly.com/alphaphiioetaepsilonrhoomegamualphataualphawrite/8664657>

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Blatty D. (2016). Antoine de Saint – Exurery [Online]Biography.Ημερομηνίαπρόσβασης: 15/02/2022
- Barbot B., Tan M., Randi J. , Santa – Donato G., Grigorenko E. (2012). Essential skills for creative writing. Integrating multiple domain – specific perspectives. Elsevier (σ. 15)
- Lombardi E. (2020) What Literature can teach us [online]. ThoughtCo. Ημερομηνία πρόσβασης: 23/04/2022 Διαθέσιμο στο: <https://www.thoughtco.com/what-is-literature-740531>